

AKSARAY

Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası

Haziran 2023

TGA
TÜRKİYE TURİZM
TANITIM VE GELİŞTİRME
AJANSI

AKSARAY

Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası

25 HAZİRAN 2023

Katkıda Bulunanlar:

Prof. Dr. Bilgehan Gülcan

Doç. Dr. Halil Burak Sakal

Doç. Dr. Ercan Karaçar

Dr. Öğr. Üyesi Alaattin Başoda

Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi katkılarıyla hazırlanmıştır.

Kapadokya Üniversitesi

50420 Mustafapaşa, Ürgüp, Nevşehir

İÇERİK

1.	<u>GİRİŞ</u>	1
2.	<u>Küresel Turizmin Analizi ve Hedefler</u>	2
3.	<u>Türkiye Turizminin Analizi ve Ulusal Hedefler</u>	2
4.	<u>Aksaray Turizm Analizi</u>	3
4.1.	<u>İlin Ziyaretçi Analizi ve Hedefi</u>	3
4.2.	<u>İlin Turizm Gelir Analizi ve Hedefi</u>	4
4.3.	<u>İlin Konaklama Analizi ve Hedefi</u>	4
4.4.	<u>İlin Mevsimsellik Durum Analizi</u>	5
4.5.	<u>İlin Turizm Türleri Analizi</u>	6
5.	<u>Destinasyon Risk Analizi</u>	6
6.	<u>Rekabet Analizi ve Rekabet Gücünü Artırma</u>	7
7.	<u>Sürdürülebilir Turizm Uygulamalarını Geliştirme</u>	8
8.	<u>Gastronomide Marka Kent Yaratma</u>	9
9.	<u>Dijitalleşme ve Akıllı Turizm Uygulamalarını Etkili Kullanma</u>	10
10.	<u>Tematik Rotalar Geliştirme</u>	11
11.	<u>Kent Peyzajını Düzenleme ve Rekreatif Alanları Artırma</u>	12
12.	<u>Deneyimsel Turizm Uygulamalarını Artırma</u>	13
13.	<u>Nitelikli Hediyelik Eşya Envanterini Geliştirme</u>	13
14.	<u>Ihlara Vadisi'nin Çekiciliğini ve Şehir Ekonomisine Katkısını Artırma</u>	14
15.	<u>Açıkalan Macera Rekreasyonlarında Marka Etkinlikler Yaratma</u>	15
16.	<u>Gülağaç-Gülpınar Koridorunda (GGK) Planlı Turizm Bölgesi Yaratma</u>	16
17.	<u>Derinkuyu-Ihlara Hattı Outlet Mağazacılık Merkezi (OMM) Oluşturma</u>	17
18.	<u>Aşıklihöyük'ü Bir Arkeopark Hâline Getirme ve Etkili Tanıtım Yapma</u>	18
19.	<u>Güzelyurt'u Yeni Bir Marka Destinasyon Olarak Konumlama</u>	19
20.	<u>Etkili Bir Turizm Yönetimi Oluşturma ve Tanıtımda Bütünleşik Yaklaşımı Benimseme</u>	20

1. GİRİŞ

Aksaray; İç Anadolu Bölgesi'nin doğusunda, Kapadokya sınırlarının batısında ve İpek Yolu'nun güzergâhında kurulmuş, doğal ve kültürel zenginleriyle öne çıkan bir şehirdir. Şehirde müzeler, kiliseler, katedraller, yer altı şehirleri, antik kentler, camiler, medreseler, türbeler, kervansaraylar, hamamlar ve kültür evleri (konaklar) gibi tarihî kaynakların yanı sıra birçok doğal güzellik de bulunmaktadır. Ayrıca Hasan Dağı ve Ihlara Vadisi, kentin önemli simgeleri durumundadır. Bu durumda, kentte hedeflenecek turizm çeşitlerinin (gastronomi vb.) kültür ve inanç turizmi ekseninde geliştirilebileceği öngörülmektedir.

Aksaray Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası, ilin özellikle doğal kaynak potansiyeli başta olmak üzere, diğer potansiyel kaynaklarını da hesaba katarak, başta kültür turizmi olmak üzere inanç, macera, spor, etkinlik, gastronomi ve kırsal turizmi gibi turizm türlerinde Türkiye turizminde marka değeri yaratma potansiyeli yüksek olan Aksaray'a yönelik özet biçimde ve odaklı bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Yol Haritası, Covid-19 salgını sürecinde ortaya çıkan, yeni turizm eğilimleri dikkate alınarak güncellenen Türkiye Turizm Ana Planı kapsamında ortaya konan amaç ve hedeflerle uyumlu biçimde hazırlanmış ve Aksaray'ın turizmdeki geleceğini inşa edecek yapı taşları niteliğindeki başlıkları ortaya koymayı amaç edinmiştir.

Aksaray; 2022 yılında 189,4 bin yerli, 9,9 bin yabancı olmak üzere toplam 199,3 bin turisti konaklama tesislerinde ağırlamıştır. Aynı yılda ildeki ortalama geceleme 1,59 ve ortalama doluluk oranı da yüzde 30,1 olarak hesaplanmıştır. Söz konusu veriler, ilin potansiyeli göz önüne alındığında Aksaray'ın Türkiye turizmine katkısının daha fazla artırılabilceğini göstermektedir.

Aksaray Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası kapsamında ilin 2028 yılı turist sayısı hedefi, yabancı turist için yaklaşık 16,1 bin kişi ve yerli turist için 298,6 bin kişi olmak üzere toplam 314,7 bin kişi; turizm geliri hedefi ise yabancı turist için yaklaşık 3.852 bin ABD doları ve yerli turist için 57.017 bin ABD doları olmak üzere toplam 60.869 bin ABD doları olarak tespit edilmiştir. Bu hedeflere ulaşabilmesi için yapılması gereken başlıca faaliyetler ve stratejik amaçlar ile buna yönelik politika önerileri, *Aksaray Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*'nda ortaya konmuştur.

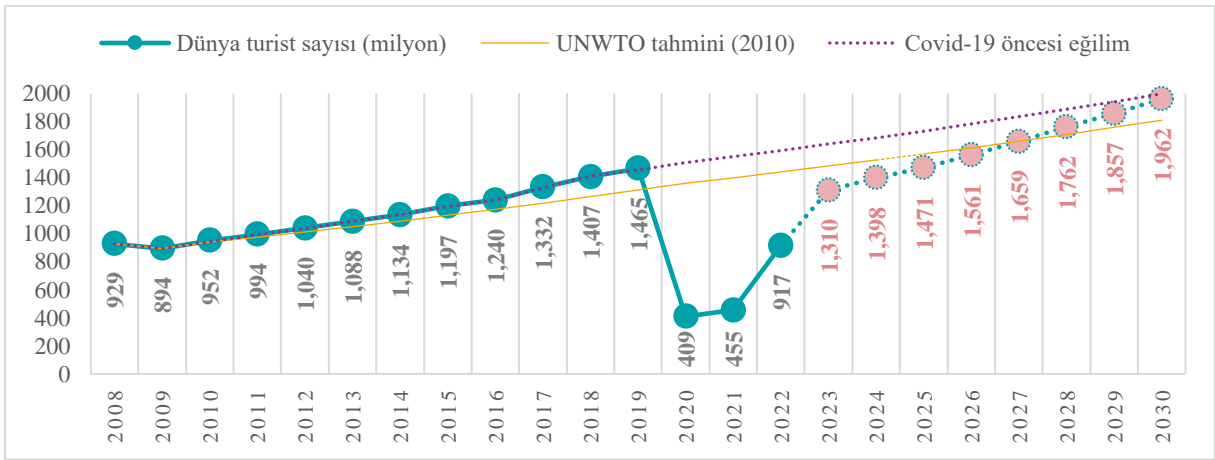
Bir destinasyonun turistik cazibesini koruyarak turizm gelirlerini sürdürebilmesi ve artırabilmesi, turizm kaynakları ve bu kaynakları turizm ürünü olarak sunmadaki gücüne bağlıdır. Kısa bir zaman öncesine kadar gelen ziyaretçi sayısı, gelir, yatak kapasitesi, lüks otellerin sayısı gibi nicel verilere göre ölçülen turizmdeki rekabet gücü, özellikle Covid-19 salgınının da etkisi ile günümüzde yerine konamayacak doğal, beşerî ve kültürel kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve risklere karşı dayanıklılığı ile ölçülmektedir. Buradan hareketle, *Aksaray Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası* kapsamındaki tüm başlıklarda, sürdürülebilirlik ve dayanıklılık kavramları ilke ve yaklaşım olarak benimsenmiş, ayrıca "Sürdürülebilirlik Çabalarını Artırma" başlığıyla konu, özel ve müstakil olarak da ele alınmıştır.

Yol Haritası hazırlık sürecinde Aksaray İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu paydaşları ile 6 Haziran 2023 tarihinde çevrim içi arama konferansı gerçekleştirilmiş ve ile özel, öncelikli geliştirme başlıkları ortaya çıkarılmıştır. Ek olarak İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün dağıttığı ve önceden hazırlanmış İl Politika Tespit Anketi ve İl Risk Analiz Anketi olmak üzere iki adet anket formu da il paydaşlarına elektronik ortamda iletilmiş ve sonuçları analiz edilerek metne eklenmiştir. Bu kapsamda *Aksaray Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*, ilin destinasyon yönetim sorumluluğunu üstlenen Aksaray Tanıtım ve Geliştirme Kurulu için sürdürülebilir ve gelir etkisi yüksek turizm gelişimi kapsamında oluşturulan başlıklarla bir rehber niteliği taşımaktadır.

2. Küresel Turizmin Analizi ve Hedefler

2019 yılında dünya genelindeki turist sayısı, 1,47 milyar kişi ve 1,49 trilyon ABD doları ile rekor düzeye ulaşmıştır. Ancak 2020-2021 yıllarında yaşanan Covid-19 salgını, turizm faaliyetlerini dünya çapında durma noktasına getirmiştir. Avrupa ve Amerika'nın 2023 yılında yaşaması beklenen resesyona da dikkate alındığında, salgın sonrası dönemde küresel turizm hacminin 2019 yılı seviyelerine dönmesinin ancak 2025 yılını bulması beklenmektedir (Şekil 2.1.).

Ocak 2023 tarihli uluslararası istatistikler, 2022 yılında uluslararası turizm faaliyetlerine toplam 917 milyon kişinin katıldığını, aynı yıldaki uluslararası turizm gelirlerinin ise 917,5 milyar ABD dolarına ulaştığını göstermektedir. Buna göre, 2022 yılında uluslararası turist sayısında bir önceki yıla göre yüzde 101,5 artış gerçekleşirken, Avrupa kıtasının uluslararası turizmdeki toplam pazar payı yüzde 63,78; Türkiye'nin uluslararası turist sayısından aldığı pay yüzde 5,6 ve uluslararası turizm gelirinden aldığı pay ise yüzde 5 olarak gerçekleşmiştir.

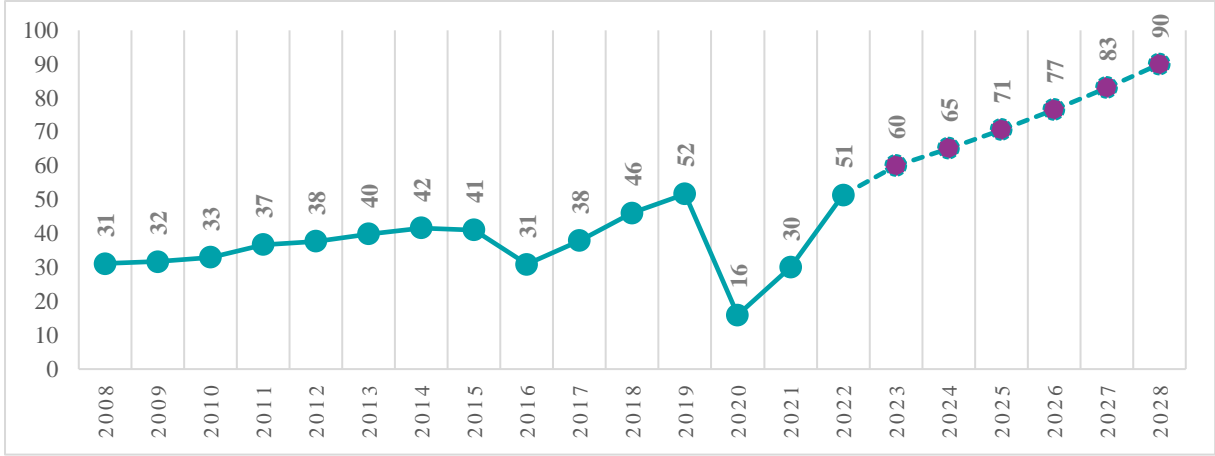
Şekil 2.1. Küresel turist sayıları (milyon kişi): gerçekleştirmeler ve tahminler

Kaynak: UNWTO World Tourism Barometer Ocak 2023 ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

3. Türkiye Turizminin Analizi ve Ulusal Hedefler

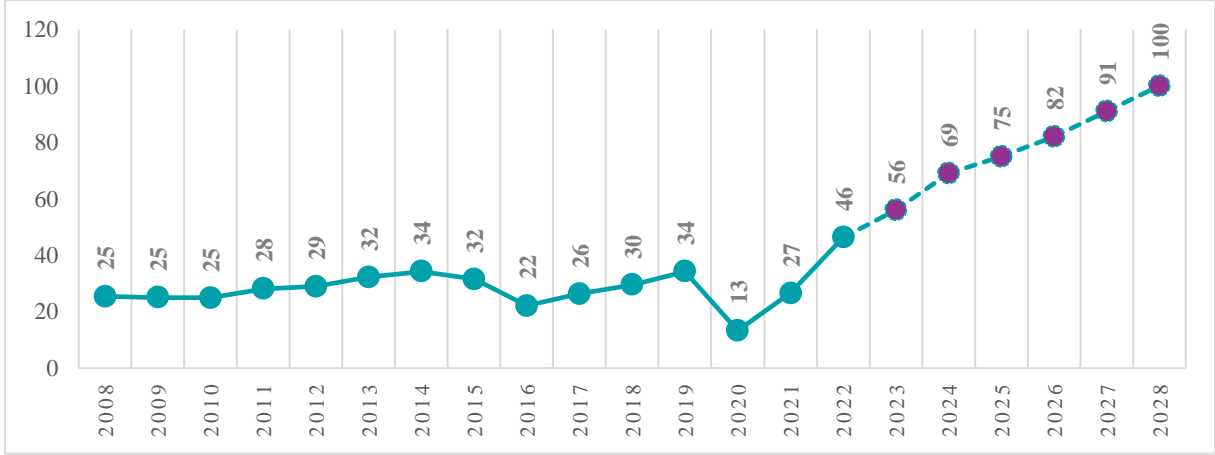
Akdeniz Havzası'nda bulunması nedeniyle önemli bir küresel turizm ülkesi olan Türkiye'de, turizm sektörünün gayri safi yurt içi hasılasına doğrudan ve dolaylı katkısı, uzun yıllar ortalamasına göre yaklaşık yüzde 11 seviyesindedir. Uluslararası ziyaretçi sayısında rekor seviyeye ulaşılan 2019 yılında Türkiye, 51,2 milyon turisti ağırlamış, aynı yılda turizmden yaklaşık 34 milyar ABD doları gelir elde etmiştir (Şekil 3.1. ve Şekil 3.2.).

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'nin turizm sektörü de Covid-19 salgınından olumsuz etkilenmiştir. Türkiye, küresel kapanma ve seyahat sınırlamalarının da etkisiyle 2020-2021 yıllarında 16 milyon turisti ağırlamıştır. Salgın sonrası toparlanma döneminde TGA tarafından yapılan etkili tanıtım, Güvenli Turizm Sertifika uygulaması ve Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı gibi yaratıcı politikalarla fark yaratan Türk turizmi, bir "V" çıkışı yakalayıp hızla toparlanmış ve 2019 yılındaki rekor düzeydeki turist sayısına 2022 yılı sonu itibarıyla ulaşmıştır. 2022 yılındaki turizm gelirlerinde ise Türkiye, 2019 yılını geride bırakarak turizmden toplam 46 milyar ABD doları gelir elde etmiş ve bu gelir seviyesi ile tüm zamanların rekorunu kırmıştır.

Şekil 3.1. Türkiye'nin yıllık ziyaretçi sayıları (milyon kişi): gerçekleştirmeler ve hedefler

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi.

Şekil 3.2. Türkiye'nin turizm geliri (milyar ABD doları): gerçekleştirmeler ve hedefler

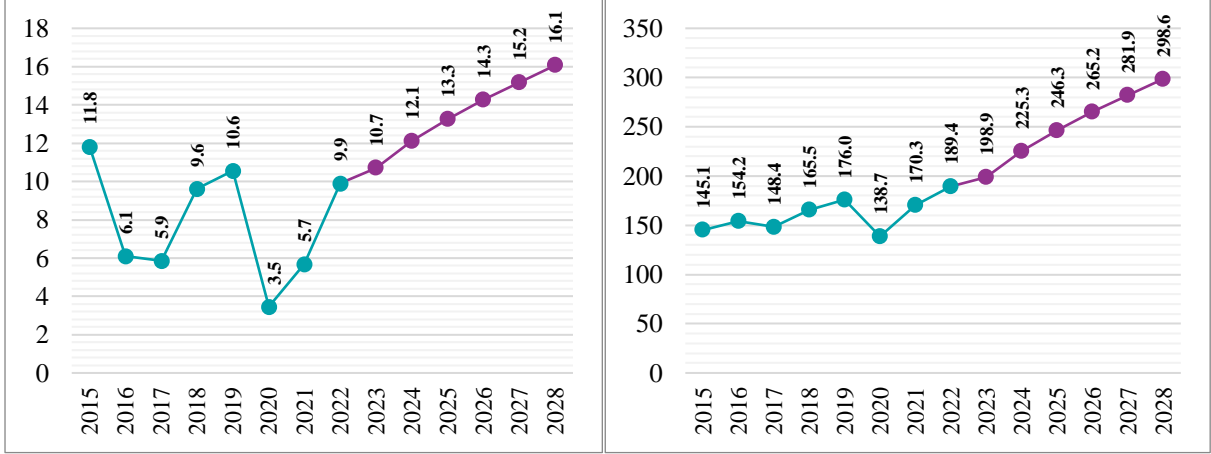
Kaynak: TÜİK, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi.

Uyguladığı turizm stratejisi ve yenilikçi politikalar ile yakaladığı büyüme ivmesini devam ettirmeyi amaçlayan Türkiye, 2028 yılında toplam 90 milyon turisti ağırlamayı (Şekil 3.1.) ve turizmden toplam 100 milyar ABD doları gelir elde etmeyi (Şekil 3.2.) hedeflemektedir.

4. Aksaray Turizm Analizi

4.1. İlin Ziyaretçi Analizi ve Hedefi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı konaklama istatistiklerine göre 2022 yılında Aksaray; 189,4 bin yerli, 9,9 bin yabancı olmak üzere toplam 199,3 bin turisti konaklama tesislerinde ağırlamıştır. Aynı yılda ortalama geceleme 1,59 olarak gerçekleşirken, ortalama tesis doluluk oranı ise yüzde 30,1 olarak hesaplanmıştır. İlin 2028 yılı hedefi, yabancı turist için yaklaşık 16,1 bin kişi ve yerli turist için 298,6 bin kişi olarak hesaplanmıştır (Şekil 4.1.1.).

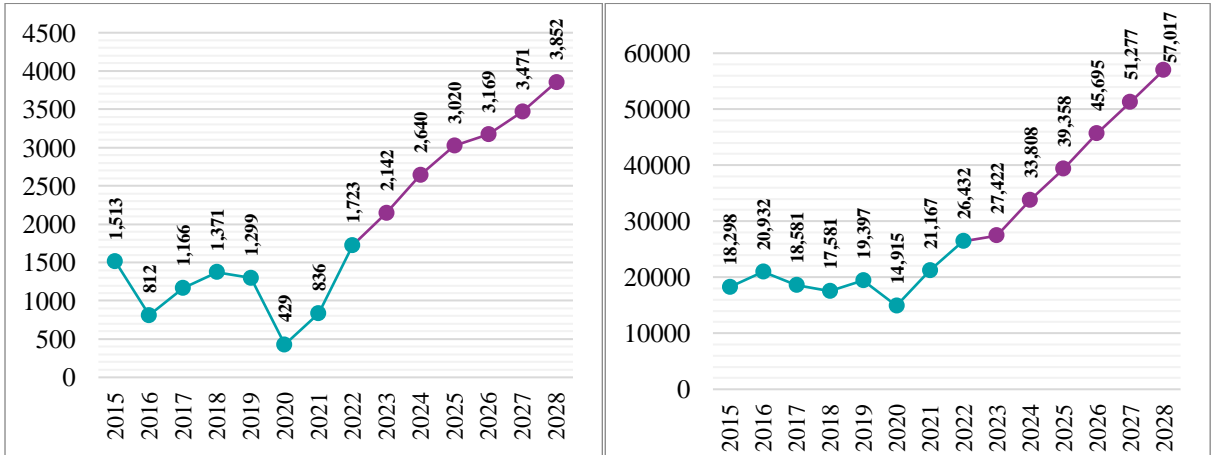

Şekil 4.1.1. Aksaray'ın ağırladığı yabancı (sol) ve yerli (sağ) turist sayısı ve tahminler (bin kişi)
Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.2. İlin Turizm Gelir Analizi ve Hedefi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan turizm istatistikleri temel alınarak yapılan hesaplamalar, Aksaray'ın 2022 yılında yerli turistlerden yaklaşık 26,4 bin ABD doları, yabancı turistlerden 1,72 bin ABD doları gelir elde ederek turizmden bir yıl içinde yaklaşık olarak toplam 28,12 bin ABD doları gelir elde ettiğini göstermektedir (Şekil 4.2.1.).

Aksaray, Türkiye'nin 2028 yılı hedefleri ile uyumlu olacak şekilde, 2028 yılı itibarıyla ağırlayacağı yabancı turist sayısını yaklaşık 16,1 bin kişiye, yerli turist sayısını ise 298,6 bin kişiye ulaştırma potansiyeline sahiptir. Turizm gelirlerinde ise Aksaray, 2028 yılı itibarıyla yabancı turistlerden yaklaşık 3.852 bin ABD doları, yerli turistlerden ise 57.017 bin ABD doları gelir elde etme potansiyeline sahiptir (Şekil 4.2.1.).

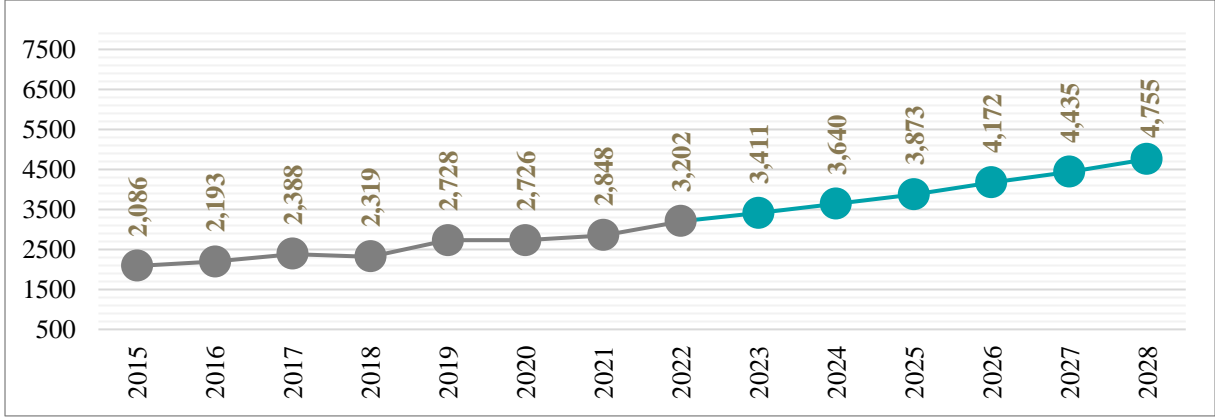

Şekil 4.2.1. Aksaray'ın yabancı (sol) ve yerli (sağ) turistlerden turizm geliri ve tahminler (bin ABD doları)
Kaynak: TÜİK, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi.

4.3. İlin Konaklama Analizi ve Hedefi

Aksaray'da 2022 yılının Aralık ayı itibarıyla toplam 51 konaklama tesisi bulunmaktadır. Konaklama tesislerinin toplam yatak kapasitesi ise 3202'dir. Tesis doluluk oranı yüzde 30,1 ve ortalama geceleme 1,59'dur. İlin mevcut istatistiklerine göre, mevcut ivmenin devam etmesi koşuluyla 2028

yılında yatak kapasitesinde yaklaşık yüzde 48,5'lik bir artış kaydetmesi öngörülmektedir (Şekil 4.3.1.).

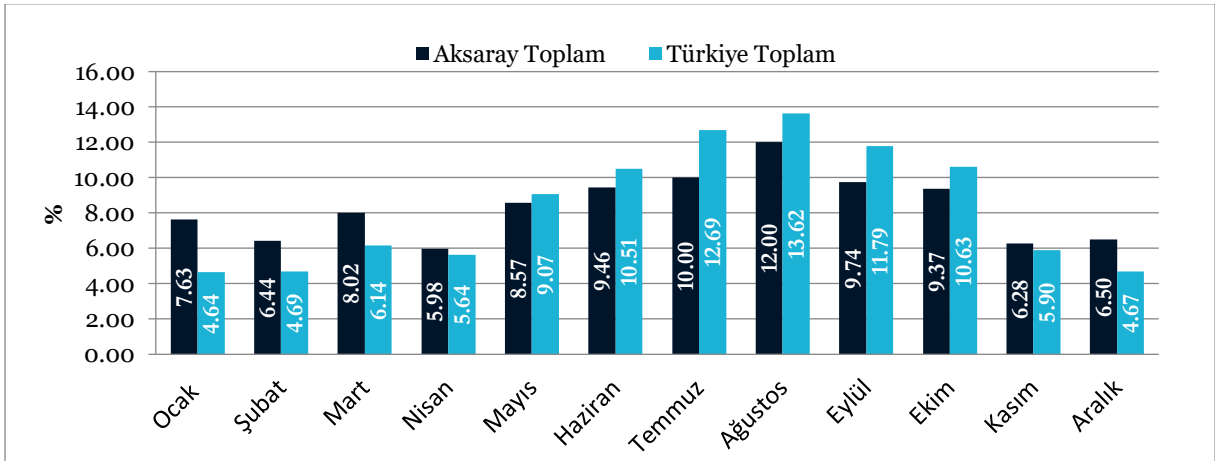

Şekil 4.3.1. Aksaray'ın yatak kapasitesi ve tahminler

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.4. İlin Mevsimsellik Durum Analizi

Turizmin 12 aya yayılma hedefi, arz kaynaklarının etkin kullanımı ve etkili tanıtım çabalarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu hedef, Türkiye Turizmi Ana Planı'nda üzerinde önemle durulan bir başlıktır. Türkiye turizmi ile Aksaray turizminin mevsimsellik analizi Şekil 4.4.1.'de karşılaştırmalı olarak görülmektedir. Buradan, Türkiye ile Aksaray'ın mevsimsellik dağılımında paralellik olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan Aralık-Nisan aralığında Aksaray'daki doluluk oranlarının, Türkiye ortalamasının üzerindeki seyrettiği dikkati çekmektedir. Aksaray ve Türkiye genelindeki mevsimsel turizm trendlerinin, turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin ve turizm planlamacılarının pazarlama stratejilerini ve işletme planlarını belirlediği düşünüldüğünde, destinasyonların mevsimsel faktörleri dikkate almaları önem arz etmektedir. Dolayısıyla ildeki turizm hareketliliğinin ve buna bağlı oluşacak talebin yıl içine dengeli yayılması için, ildeki turizm türlerinin çeşitlendirilmesi ve bazı turizm türü başlıklarındaki etkililiğin artırılması gerekmektedir.

Şekil 4.4.1. Türkiye ve Aksaray karşılaştırmalı mevsimsellik durumu

Not: Veriler, yıllık toplam konaklama sayısının yüzdesel dağılımı olarak verilmiştir (2022).

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.5. İlin Turizm Türleri Analizi

Aksaray; tarihî, kültürel ve doğal kaynakları ile Anadolu'nun medeniyet tasavvurunda etkin rol alan, kadim bir şehirdir. Şehir; birçok uygarlığa ev sahipliği yapmakla birlikte Kral Yolu, İpek Yolu gibi tarihî yolların keşişim noktasında bulunması nedeniyle kültürlerarası etkileşimi (sosyal, ticarî) sağlayan, dinamik buluşma noktalarından biridir. Ayrıca Aksaray, Hristiyanlık ve İslamiyet bağlamında Anadolu'nun en önemli inanç merkezleri arasında yer almaktadır. Hristiyan mezhep kurucuları ve ilk kilise babaları olan Konstantinopolis Patriği Nyssalı (Harmandalı) Gregorios ve Nazianzos (Bekarlar) Piskoposu Gregorios Aksaraylıdır. Aksaray, Anadolu'da en çok tescilli kiliseye (57 kilise) sahip beşinci ildir. Somuncu Baba ve Taptuk Emre ise Aksaray'ın önemli Türk-İslam düşünürleridir. Dolayısıyla şehrin kültürel ve inanç dokusunu yansıtan birçok miras değeri (müzeler, antik şehirler, yeraltı şehirleri, kiliseler, katedraller, manastırlar, camiler, mescitler, minareler, medreseler, türbeler, hanlar, kervansaraylar, hamamlar, köprüler, kültür evleri, önemli şahsiyetler, yerel yiyecekler vb.) bulunmaktadır. Aksaray; Anadolu ve hatta dünya ölçeğinde eşsiz olan doğal zenginlikleri (vadiler, göller, göletler, kaya barınakları, mağaralar, tüneller, dağlar, peri bacaları, kanyon, traverten, kaphıcalar) ile de dikkati çekmektedir. Yukarıda sıralanan cazibe unsurlarının sunduğu turistik olanaklar göz önüne alındığında, Aksaray'da kültür ve inanç turizmi başta olmak üzere arkeoturizm, macera, spor, sağlık, kış, etkinlik ve gastronomi turizmi gibi turizm çeşitlerine rastlamak mümkündür.

Aksaray'ın Merkez, Ağaçören, Eski, Gülağaç, Güzelyurt, Ortaköy, Sarıyahşi ve Sultanhanı olmak üzere 8 ilçesi bulunmaktadır. Bu ilçelerden Merkez ve Güzelyurt, diğerlerine göre turizm potansiyeli daha yüksek ilçelerdir. Merkez ilçede, ağırlıklı olarak kültür ve inanç turizmi, kısmen de olsa macera, spor, etkinlik, gastronomi turizmi ve arkeoturizm aktiftir.

Güzelyurt'ta ön plana çıkan turizm çeşitleri; inanç, kültür, macera, spor, sağlık, etkinlik ve gastronomi turizmidir. Kültür, inanç turizmi ve arkeoturizm, Gülağaç'ın önemli turizm çeşitleridir. Sultanhanı'nda Anadolu Selçuklularından kalma Sultanhanı Kervansarayı (kültürel miras turizmi), İpek Yolu Halı, Kültür ve Turizm Festivali (etkinlik turizmi); Sarıyahşi'de Hırfanlı Baraj Gölü'nde tekne turu, olta balıkçılığı (etkinlik turizmi); Eski'de Tuz Gölü kuş gözlemciliği safaris, trekking (macera turizmi); Ortaköy'de Ozancık Yeraltı Şehri, Yunus Emre Türbesi, Balcı Ormanı ve Göleti (kültür ve inanç turizmi); Ağaçören'de Camili Göleti (etkinlik turizmi) ve Taşkale Ören Yeri (kültür turizmi) bulunmaktadır.

5. Destinasyon Risk Analizi

	Olasılık					Şiddet					Skor
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
Küresel Riskler											
Ukrayna-Rusya Savaşının Uzaması			X					X			9
Avrupa Enerji Krizi			X					X			9
Çin-Tayvan Arası Soğuk Savaşın Sıcak Çatışmaya Dönme İhtimali			X						X		12
Kuzey Kore-Güney Kore Çekişmesi		X					X				4
Küresel Durgunluk				X					X		16
Yeni Bir Salgın Hastalık			X						X		12
Gıdaya Erişim Zorluğu/Kıtlık			X					X			9
İklim Değişikliği				X					X		16
Doğal Kaynak Krizleri (Su/Enerji Kaynakları)			X						X		12
Biyçeşitlilik Kaybı ve Ekosistem Çöküşü			X						X		12
Büyük Ölçekli Gönülsüz Göç				X					X		16
Yaygın Siber Suç ve Siber Güvensizlik			X						X		12
Yaşam Maliyeti Krizi				X					X		16
	Olasılık					Şiddet					
Ülkesel Riskler	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	

Doğal Afetler						X					X	25
Yeni Bir Salgın Hastalık		X							X			6
İklim Değişikliği ve Çevre Sorunları					X				X			20
Bölgesel Savaş ve Terör Riski					X				X			20
Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Politik Gündem				X					X			16
Siber Güvenlik Açıkları			X						X			9
Seyahat Güvenliği/Asayiş Turiste Yönelik Tehdit			X						X			9
Enflasyon				X					X			12
Rakip Ülke Söylemi			X						X			6
	Olasılık					Şiddet						
Yerel Riskler	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
Terör Riski	X					X					1	
Sağlık (Hasta Tedavisi, Acil Müdahale)			X				X				6	
Nitelikli Personel İstihdamı			X					X			9	
Dolandırıcılık		X					X				4	
Yerel Halkın Turizm Faaliyetlerine Uyum Sorunu			X						X		12	
Aşırı Turizm Talebi		X					X				4	
Çevre Kirliliği ve Temiz Su Kaynaklarının Azalması		X						X			6	
Radikal Akımlar		X					X				4	
Deprem Riski			X					X			9	
Heyelan		X					X				4	
Doğal Güzelliğin Yok Olması ve Çarpık Yapılaşma			X					X			9	
Tek Pazara Bağımlılık			X					X			9	
Kaçak Göçmenler			X					X			9	
Güvensiz Şehir Algısı			X				X				6	
Somut Kültürel Mirasın Tahrifatı			X					X			9	
Endemik Türlerin Yok Olma Tehlikesi			X					X			9	
Katı Atık Bertaraf ve Su Arıtma Problemi			X					X			9	
Sel/Taşkın			X				X				6	
Kaya Düşmesi			X					X			9	
Kurumlar Arası İş Birliği Eksikliği			X						X		12	

Risk Skorlaması ve Risk Puanı Sonucu

		Şiddeti					RİSK SKORU	EYLEM
		Çok Ciddi 5	Ciddi 4	Orta 3	Hafif 2	Çok Hafif 1		
Olasılık	Çok Yüksek 5	Yüksek 25	Yüksek 20	Yüksek 15	Orta 10	Düşük 5	25, 20, 16, 15	KABUL EDİLEMEZ RİSK: Bu risklerle ilgili hemen çalışma yapılmalıdır.
	Yüksek 4	Yüksek 20	Orta 16	Orta 12	Orta 8	Düşük 4		
	Orta 3	Yüksek 15	Orta 12	Orta 9	Düşük 6	Düşük 3	12, 10, 9, 8	DİKKATE DEĞER RİSK: Bu risklere mümkün olduğu kadar çabuk müdahale edilmelidir.
	Düşük 2	Orta 10	Orta 8	Düşük 6	Düşük 4	Düşük 2		
	Çok Düşük 1	Düşük 5	Düşük 4	Düşük 3	Düşük 2	Düşük 1	6, 5, 4, 3, 2, 1	KABUL EDİLEBİLİR RİSK: Acil tedbir gerektirmeyebilir. Orta vadede çalışma yapılmalıdır.

6. Rekabet Analizi ve Rekabet Gücünü Artırma

Aksaray, turizm potansiyeli ve çeşitleri bakımından kendisine benzerlik gösteren Nevşehir, Kayseri, Niğde ve Konya ile kıyaslanabilir. Bu beş ilin belirgin ortak özelliği, kültür ve inanç turizminin baskınlığıdır. Ayrıca Nevşehir, Kayseri ve Niğde illerinin Kapadokya bölgesinde yer almaları ve benzer tarihî, kültürel ve doğal kaynaklara sahip olmaları, Aksaray ile aralarındaki yakın ilişkinin temelini teşkil etmektedir. Aksaray, Kayseri, Niğde ve Konya arasındaki bağın başlıca sebebi ise bu şehirlerin Anadolu Selçuklu mirasının varisi olmaları ve bu doğrultuda bölgede kültürel miras turizminde söz sahibi olmalarıdır. Dolayısıyla tüm illerin, ortak noktalarda sağlam bir dayanışma kurmaları suretiyle, bu koridorda kendi paylarına düşeni rahatlıkla alabilmeleri söz konusudur. Ancak bu durum, özellikle Nevşehir, Konya ve Kayseri için gerçekleşmekteyken Aksaray için yeterli bir düzeye henüz gelememiştir. Bunun birçok nedeni bulunmaktadır. Örneğin; alt yapı, üst yapı, stratejik planlama, yatırım, yeni/destekleyici ürün geliştirme, konaklama ve turist harcamaları kapasitesi, marka oluşturma, insan kaynakları, tanıtım ve pazarlama açısından Aksaray'ın rekabet

gücü artış hızının Nevşehir, Konya ve Kayseri illerine göre yavaş yükseldiği, Niğde'ye göre ise benzer seviyelerde olduğu görülmektedir.

Aksaray'ın rekabet gücünün artırılabilmesi için öncelikle turizm merkezlerinde, sürdürülebilirlik çerçevesinde tabelaların konumlandırılması, zaruri ihtiyaçların karşılanacağı ünitelerin oluşturulması, konaklama ve yiyecek-içecek işletmelerinin sayısı ile niteliğinin artırılması ve birden çok konumda dağılımının yapılması, cadde, sokak ve çevre düzenlemelerinin sağlanması, güvenlik sistemlerinin oluşturulması gibi alt ve üst yapıyı güçlendirecek adımların atılması gerekmektedir. Kısacası Aksaray'ın şehircilik ekseninde gelişiminin hızlandırılması ile rekabet edebilirliği üst seviyelere taşınabilecektir. Diğer bir husus ise Aksaray'da gelişime açık olan bölgelerde stratejik planlar ve yeni eğilimler dâhilinde yatırımların artırılması, bu yatırımlarla beraber mevcut turizm arzını destekleyecek ürünlerin oluşturulması, şehrin rekabet gücünü artırabilecektir. Tüm bu gelişmeler, şehrin özellikle uzun süreli konaklamadan ve etkinlik çeşitliliğinden kaynaklı gelir kapasitesini artırabilecektir.

Aksaray, markalaşmada da oldukça güçlü kaynaklara sahiptir. Hasan Dağı, Tuz Gölü, Güzelyurt ve Gülağaç gibi önemli merkezlerdeki cazibe unsurlarının markalaşma süreçleri hızlandırılabilir. Ayrıca mevcut turizm çeşitlerinin entegrasyonu yapılarak (arz birliği) daha yüksek verim elde edilebilir. Aksaray'da insan kaynaklarına yönelik niteliği ve hizmet kalitesini artırmak için turizm eğitim kurumları ile işletmeler, diğer kurumlar ve kuruluşlar arasında iş birliğinin sağlanması gerekmektedir. Özellikle şehirde İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu'na bağlı "Turizmi Geliştirme Alt Bilim Kurulu" oluşturulursa, gelişime yönelik daha hızlı adımlar atılabilir. Bu kurul, her yıl şehrin bir önceki yılın turizmdeki gelişimini değerlendirebilir ve gelecek yıl için yol haritası belirleyebilir. Dolayısıyla şehrin ve sektörün kendi iç dinamiklerini harekete geçirmesiyle, şehrin rekabet edebilirliği ivme kazanacaktır. Son olarak da yukarıda sıralanan değişimler gerçekleştikten sonra etkili ve profesyonel tanıtım ve pazarlama stratejileri geliştirilmelidir ve Aksaray'ın konaklamalı tur programlarına eklenmesi için gerekli girişimler yapılmalıdır. Böylece Aksaray'ın benzer özelliklere sahip diğer illerle rekabet edebilirlik gücü artacaktır.

7. Sürdürülebilir Turizm Uygulamalarını Geliştirme

Aksaray Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası'nda yer alan tüm başlıklar, sürdürülebilir turizm anlayışını kapsayan ilkeler ve uygulamalar ile uyumlu olacak şekilde hazırlanmıştır. Turizmde sürdürülebilirlik anlayışı ile yerel ekonomiye katkı sağlayarak yerel halkın refahını artırmak, kültürel ve sosyal çeşitliliğin devamlılığını sağlamak, turizmin hem çevre hem toplum üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek, doğal ve kültürel mirasın korunmasını sağlamak ve ziyaretçilerin yaşam kalitelerini artırmak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda *Aksaray Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*'nda il turizminin gelişmesi için;

- a. Turizmin doğal çevre üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- b. Turizmin kültürel miras üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- c. Turizmin yerel halkın sosyal ve ekonomik yaşamı üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- d. Etkili sürdürülebilir bir turizm yönetimi geliştirme ilkeleri benimsenmektedir.

Aksaray'ın sürdürülebilirlikte örnek bir şehir olması için öncelikle T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının girişimleriyle, Türkiye Turizmi Geliştirme Ajansı (TGA) tarafından Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi'nin (GSTC) ölçütleriyle uyumlu geliştirilen, Türkiye Sürdürülebilir Turizm Endüstri Kriterleri'ni tüm paydaşlarına uygulaması gerekmektedir. Bunun için Aksaray'da yine İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu'na bağlı "Aksaray Sürdürülebilir Turizmi Geliştirme Alt Kurulu" kurulabilir. Böylece tüm paydaşlarca güç birliği sağlanarak daha hızlı ve etkili sonuçlar elde

edilebilir. Aksaray'da sürdürülebilir turizm ile ilgili çalışmalar yapılırken kültürel ve doğal mirasın metalaştırılmamasına büyük özen gösterilmelidir. Ayrıca aşırı turizmin; toplum, çevre ve miras değerleri üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirebilmek için gerekli önlemlerin titizlikle alınması gerekmektedir. Öncelikle bu önlemler ile ilgili turizm paydaşlarının ve yerel halkın (ilkokul öğrencilerinden başlanarak) bilinçlendirilmesi, sürdürülebilirlik konusunda başarının temel anahtarlarından biri olacaktır. Diğer açıdan toplumun turizm bilincinin artırılmasına yönelik etkinliklerin düzenlenmesi için yerel yönetimler ile ortak hareket edilmelidir. Güdölleyici faaliyetlerle yerel halka somut faydalar sunularak halkın bu programlara katılımı teşvik edilmelidir. Örneğin; etkinliklere katılanlara belirli hediyeler (beyaz eşya, elektronik ürünler vb.) kura ile sunulabilir ya da rekreatif faaliyetler (tiyatro, halk oyunları vb.) ile içerik zenginleştirilebilir. Ardından, Aksaray halkının özellikle turizm amaçlı üretimdeki el emeğinin karşılığını nasıl alabileceği ve bu karşılığın refahına nasıl katkı sağlayabileceği, açık ve somut bir şekilde dile getirilmelidir. Bu konuda gerçekleştirilen örnek faaliyetler, kayıt altına alınmalı ve medya aracılığıyla halkın dikkatine sunularak ilginin diri tutulması sağlanmalıdır. Ayrıca yerel halkın bir mekâna davet edilmesinden ziyade, bu programların halkın kuantum alanlarında (iş merkezleri, pazarlar, AVM'ler, okullar vb.) gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Aksaray'a şehir kimliğini veren, sahip olduğu kültürel ve doğal miras varlıklarıdır. Bu varlıkların, şehir ve yerel halk için önemi, titizlikle tüm paydaşlara aktarılmalıdır. Aksaray'ın kültür ve doğa envanterleri bulunmaktadır. Ancak bu envanterlerin; yok olan veya yok olma tehlikesi altındakilerin sürdürülebilirlik ölçütleri dikkate alınarak yeniden aktif üretime kazandırılması ve mevcuttakilerin geliştirilmesi amacıyla gerekli çalışmalarla güncellenmesi gerekmektedir. Ayrıca sürdürülebilirliğin sağlanması için yerel ürünlerin pazarlamasının ve satışının mekânsal dağılımlarının yapılması önemli bir husustur. Örneğin; Gülağaç'ta üretilen bir değer, Gülağaç sınırlarında arza sunulması gerekmektedir. Bunun sebebi, yerel değerlerin kendine has mekânlarıyla özdeşleşmelerini ve marka hâline gelmelerini sağlamak ve aşırı turizmin önüne geçmektir. Ayrıca Aksaray'da sürdürülebilir turizmin gelişimi için kitle turizmi yerine, bireysel turizm anlayışının benimsenmesi sağlanabilir. Bunun için turistik ürünlerin bireysel turizm endeksli üretilmesi veya geliştirilmesi gerekmektedir.

8. Gastronomik Turizmi Geliştirme

Aksaray, gastronomi alanında henüz istenilen gelişimi gösterememiş bir şehirdir. Ancak şehir, farklı kültürlerin etkileşimi ve Anadolu Selçuklu mutfağının da etkisi ile birçok yerel gastronomik değere sahiptir. Yerel mutfığa ilişkin kültür, hâlen kırsal kesimlerde yaşatılmaktadır. Şehrin başlıca gastronomik değerleri; Güzelyurt Tava, Gelveri Ekmeği, İncecek Tatlısı, Tulum Kebabı, Hasan Dağı Testi Kebabı, Cavırcık, Konika ve Herse olarak sıralanabilir. Bir diğer husus, Aksaray'da gastronomi ile ilgili yerel ve yöresel değerlerin birbiriyle karıştırılmasıdır. Yerel (menşe) değerler; üretiminden kültürüne, hazırlığından sunumuna ve tüketimine kadar tüm süreçleriyle Aksaray'a has olan değerlerdir. Ancak yöresel (mahreç) değerler; herhangi bir yöreye has olup belirli bir veya birkaç sürecinin Aksaray'da gerçekleştirilip sunulduğu değerlerdir. Bu bilgiler ışığında, Aksaray'ın gastronomide marka kent olabilmesi için stratejik bir plan dâhilinde ilerlemesi gerekmektedir. Buna göre şehrin gastronomide marka kent olma süreci yedi adımda özetlenebilir: Deneyim, Keşif, Ziyaret, Katılım, Rehberlik, Tema ve Tanıtım.

İlk adımda (deneyim), yerel lezzetlerinin belirlenip ön plana çıkarılması ve coğrafi işaretle tescillenmesi gerekmektedir. Aksaray'ın mevcut coğrafi işaretli gastronomik değerlerinin sayısı 14'tür. Ancak henüz tescillenmemiş yerel değerleri bulunmaktadır. İkinci adımda (keşif), turistlerin bu deneyimleri keşfetmesi sağlanmalıdır. Keşfetmeden kasıt, gastronomik ürünün coğrafya, tarih, kültür ve toplum etkileşimini (tarımsal faaliyet, hazırlama, üretme, sunma, saklama, depolama, hikâyesi vb.) sergilemektir. Üçüncü adımda (ziyaret), turistlerin Aksaray'ın gastronomik değerlerine özgü alanları ziyaret edebilmesi için mekânsal varlıkların (üretim tesisleri, restoranlar, tarihî

mekânlar, pazarlar, müze vb.) olması gerekmektedir. Dördüncü adımda (katılım), turistin katılabileceği, Aksaray'ın gastronomik değerlerine özgü faaliyetler (festivaller, gösteriler, yarışmalar, eğitimler vb.) olmalıdır. Beşinci adım (rehberlik), Aksaray'ın gastronomi turlarında görev alacak, uzman gastronomi rehberlerinin istihdam edilmesidir. Böylece turist rehberleri; gastronomi turistlerinin deneyimlerini kolaylaştıracak, memnun bir şekilde ayrılmalarını sağlayabilecek ve gastronomik değerlerin tanıtımını etkili bir şekilde yapabilecektir. Altıncı adımda (tema), Aksaray'ın gastronomik değerlerine yönelik temalar belirlenmelidir. “Gelveri Lezzet Kampında Üç Gün” ve “Hasan Dağı'nda Akşam Yemeği”, temaya örnek olarak verilebilir. Ayrıca Aksaray'da gastronomi ile ilgili tematik rotalar ve ziyaret mekânları (ilçelerin önemli mekânları) odaklı oluşturulabilir. Ancak Güzelyurt'un gastronomi turizmi için en uygun tematik alan olduğu düşünülmektedir. Gastronomik faaliyetlerde ön plana çıkan Güzelyurt'ta “Gelveri Lezzet ve Sağlık Külliyesi” ismiyle bir gastronomi külliyesi -Türkiye'nin ilk gastronomi külliyesi olarak ilgi çekebilir- oluşturulabilir. Öncelikle bu külliye, “Gelverisaray Mutfağı Müzesi” adıyla tematik bir müze kurulabilir. Müze; Aksaray'ın tarihî ve doğal dokusu dikkate alınarak Antik, Türk-İslam ve peri bacaları sanatıyla harmanlanmış, özgün bir mimariyle zenginleştirilebilir. Ayrıca gastronomik değerlerin markalaşmasına katkı sağlamak için turist bizzat mutfağa girerek deneyim yaşaması sağlanabilir. Bunun için külliye, “GastroGelveri Deneyimleri (GastroGelveri Experiences)” adıyla deneyim atölyeleri oluşturulabilir. Bu atölyeler, kırsal ve ekoturizmle entegre şekilde faaliyetlerini (yerel halk ve ürün destekli, sürdürülebilir gelişim) yürütebilir. Hatta “Gelveri Matbah Oteli” adıyla ekoturizm odaklı, tematik bir konaklama işletmesi de (Türkiye'nin ilk gastronomi oteli olarak ilgi çekebilir.) kurulabilir. Güzelyurt'ta Aksaray Üniversitesine bağlı aşçılık okulunun varlığı sebebiyle eğitim birimi de külliye eklenebilir. Böylece Aksaray'daki yiyecek-içecek işletmelerinin çalışanlarına, bu birimlerde eğitim verilerek işletmelerin hizmet kalitesi artırılabilir. Güzelyurt'ta yerel restoranlar bulunmaktadır. Ayrıca aşçılık okulu tarafından her yıl gastronomi şenlikleri ve yarışmaları düzenlenmektedir. Hâlihazırda düzenlenen Gelveri Gastronomi ve Kültür Festivali ise marka olmaya aday bir etkinliktir. Bu varlıklar dikkate alındığında külliye, “FestivaLand Gelveri” ismiyle bir etkinlik sahası da eklenebilir. Güzelyurt'taki termal tesislerin (Zığa ve Ilıca) varlığı da gastronomi açısından önemlidir. Bu nedenle külliye eklenecek diğer bir birim ise “Gelveri Sağlıklı Yaşam Merkezi” olabilir. Bu birimde sağlıklı beslenmenin yanı sıra fiziksel ve ruhsal sağlık için faaliyetler yapılabilir. Buna ek olarak sportif faaliyetler de gerçekleştirilebilir. Dolayısıyla gastronomi ile sağlık ve spor turizminin entegrasyonu sağlanabilir. Aksaray'da Aşıklıhöyük'te dünyanın ilk beyin ameliyatının yapıldığı bilinmektedir. Dolayısıyla bu sağlık biriminin yapımı, Aşıklıhöyük'ün mimarisiyle düzenlenebilir (tema). Son adım olan yedinci adım (tanıtım) ise yukarıda sıralanan tüm faaliyetlerin ulusal ve uluslararası boyutta profesyonel tanıtımlarının yapılmasını içermelidir. Bu tanıtımlarda, özellikle sosyal medya araçlarının etkin kullanılması ve sosyal ağı geniş olan yerli ve yabancı ünlülerin (sanatçı, influencer vb.) görev alması gerekmektedir. Ayrıca gastronomik değerlerin, geniş bir kitleye hitap edebilmesi için film veya dizilere konu olması (tanıtım ve konumlandırma) sağlanabilir. Bu süreç, başarılı bir şekilde yönetilirse daha sonra Aksaray'ın diğer ilçeleri için de benzer faaliyetler gerçekleştirilebilir.

9. Dijitalleşme ve Akıllı Turizm Uygulamalarını Etkili Kullanma

“İkinci Dünya” olarak nitelendirilen dijital platformlar, bir şehrin tercih edilebilirliğini belirleyen, dinamik kaynaklar hâline gelmiştir. Aksaray'ın söz konusu ikinci dünyada etkin bir şekilde yerini alabilmesi ve varlığını geniş kitlelere duyurabilmesi için birtakım teknolojik çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu çalışmalara yönelik öneriler şu şekilde sıralanabilir:

Aksaray ile ilgili var olan “Aksaray Go Türkiye” platformu daha kapsamlı ve zengin içerikli şekilde kullanıcılara sunulmalıdır. Bu platform Google Play Store, App Store, vb. ve sosyal medya hesapları

ile desteklenmelidir. Platformdaki süreçler ve bilgi akışı profesyonel bir yönetim anlayışıyla hazırlanmalıdır ve yürütülmelidir. Platformda; Aksaray ile ilgili yer alacak tüm veriler (tarihî, coğrafi, kültürel, sosyal, doğal, turizm vb.) görsel ve işitsel materyallerle (artırılmış gerçeklik, 3D haritalar vb.) desteklenmelidir. Ancak görsel uygulamalar geliştirilirken söz konusu mekânın veya faaliyetin tüm boyutlarıyla değil, kısmi olarak uygulamaya aktarılması önerilir. Ayrıca platform üzerinden tüm görsellerde (video vb.) kullanılmak üzere Aksaray'a has müzikler (Her mekânın veya faaliyetin müziği farklı olabilir.) üretilmelidir. Dolayısıyla merak uyandırma ve güdüleme yoluyla, izleyenin ve dinleyenin Aksaray'a ziyaretinin gerçekleştirilmesi sağlanabilir. Görsel ve işitsel materyallere yönelik temalar da geliştirilebilir. Örneğin, Hasan Dağı için "Göge Dokun"; İhlara Vadisi için "Enerjiyi Hisset" ve Güvercinkayaası için "Özgürlüğü Yaşa" başlıklı temalar oluşturulabilir. Platformda; ulaşım, rehberlik, yeme-içme, konaklama, alışveriş, eğlence, sanat, sağlık vb. tüm alanlarda anında, canlı erişim hizmetleri (çevrim içi destek) verilebilmelidir. Ayrıca "Anı Oluştur" modülü platforma eklenerek (sistemde mekâna göre önceden hazırlanmış görsellerle veya canlı olarak), ziyaretçilerin şehir deneyimlerine yönelik anlık görseller otomatik olarak sisteme kaydedilir ve gelecekte Aksaray'ı ziyaret etmek isteyenler için bir motivasyon kaynağı olabilir. Bu uygulama ile ziyaretçiler, söz konusu modül yoluyla kendi anılarını somutlaştırarak (görsel aktararak) sosyal medya hesaplarından paylaşabilir. Bu uygulamanın varlık sebebi, insanların yazmak (yorum) yerine görsel materyalleri kullanma eğilimlerinin artmasına dayanmaktadır. Dolayısıyla "fotoğrafik hafıza" yöntemiyle Aksaray, zihinlerde daha kalıcı bir iz bırakabilecektir. Aksaray'ın zihinlerde canlı kalması için sanal turlar da yapılabilir. Bunun için platform üzerinden, turist rehberleri eşliğinde belirli aralıklarla çevrim içi sanal turlar gerçekleştirilebilir.

Aksaray'daki tüm turistik mekânlarda hologram ve QR sistemleri kurularak, ziyaretçilerin bu mekânlar hakkında hem görsel hem de yazılı bilgi almaları sağlanabilir. Ayrıca konaklama, yiyecek-içecek, seyahat ve hediyeelik eşya işletmelerinin tamamında bu sistem uygulanmalıdır. Bir diğer husus, Aksaray'a gelen ziyaretçilerin teknolojik uygulamaları kullanabilecekleri ve gösterileri seyredebilecekleri "Gezsen Aksaray" adında şehir merkezinde (Konum olarak Hasan Dağı etekleri uygun olabilir.) teknolojik bir alanın kurulmasıdır. Bu sayede Aksaray'ın tarihî ve kültürel değerlerinin (mitoloji, hikâyeler, halk destanları vb.) dijital ortama aktarıldığı, daha kullanışlı ve görselliğin yüksek olduğu bir alan oluşturulabilir. Aksaray'ın kültür, sanat vb. değerleriyle oluşturulan dijital oyunlar, faaliyetler (teknoloji tüneli, filmler, yarışmalar vb.) ve tasarım atölyeleri yaratılmalıdır. Ayrıca bu alanda, Aksaray'a özgü teknolojik hediyeelik eşya üretimi yapılabilir ve arza sunulabilir. Böylece Aksaray, gençler ve macera severler için tercih edilebilir bir şehir olacaktır. Tüm faaliyetlerde engelli ziyaretçiler için çeşitli uygulamalar da bulunmalıdır. Sonuç olarak, yukarıda sıralanan teknolojik faaliyetler; Aksaray'ın dijital hafızası niteliğindedir ve şehrin ulusal ve uluslararası boyutta tanıtımı, erişilebilirliği ve hizmet kalitesini üst seviyelere taşıyacaktır.

10. Tematik Rotalar Geliştirme

Aksaray, tarihî, kültürel ve doğal kaynakları bakımından zengin bir mirasa sahiptir. Bu yönünün değerlendirilebilmesi amacıyla Aksaray'da rotalar oluşturulurken, şehirdeki konaklama oranının düşük olması sebebiyle, iki ve daha çok günlük rotalara öncelik verilmesi gerekmektedir. Bu tespitlere dayanarak Aksaray'ın tematik rotaları şu şekilde sıralanabilir:

Macera (Doğa-Spor) Rotası (MR): Aksaray, doğal güzellikleriyle macera dolu bir şehirdir. MR; Eskil, Merkez, Güzelyurt, Gülağaç, Ortaköy, Ağaçöğren ve Sarıyahşi ilçeleri arasındaki alanı kapsamaktadır ve sekiz günlüktür. Ayrıca MR, Tuz Gölü'nden (Eskil) başlayıp Hirfanlı Barajı'nda (Sarıyahşi) son bulmaktadır. Tuz Gölü'nde yürüyüş, kuş gözlemciliği, gün batımı seyri ve foto safari yapılabilir. Hasan Dağı'nda dağcılık, yamaç paraşütü, kamp, yürüyüş ve foto safari yapılabilmektedir.

Aksaray'ın önemli organizasyonlarından biri olan "Uluslararası Hasan Dağı Yamaç Paraşütü Şampiyonası" her yıl Eylül ayında düzenlenmektedir. Hasan Dağı, Ihlara Vadisi, Gülağaç ve Güzelyurt güzergâhı, bisiklet tutkunları için önemli bir güzergâhtır. Güzelyurt'ta, her yıl Haziran ayında "Güzelyurt Bisiklet Festivali" düzenlenmektedir. Ayrıca Güzelyurt'ta atlı safari, foto safari, yürüyüş, kano (Melendiz Çayı) ve balon turu yapılabilir. Mamasun Barajı üzerindeki Güvercinkayasası'nda, Bakı Gölü'nde, Gülpınar Kayı Gölü'nde, Narlıgöl'de (Gülağaç); Balcı Ormanı ve Göleti'nde (Ortaköy) ve Camili Göleti'nde (Ağaçören) nefes egzersizleri yaparak yürüyüş ve piknik yapılabilir. Ardından Sarıyahşi'deki Hirfanlı Barajı'nda tekne turu yapılarak macera yolu rotasının aktiviteleri sonlandırılır.

Antik Yerleşimler (Arkeoturizm) Rotası (AYR): Aksaray, arkeolojik alanlarıyla ziyaretçilerine Antik Dönem yolculuğu yaptıran bir şehirdir. AYR; Merkez, Güzelyurt, Gülağaç, Ortaköy ve Ağaçören ilçeleri arasındaki alanı kapsamaktadır ve dört günlüktür. Merkez ilçede; Aksaray Müzesi, Achemhöyük (Tunç Çağı) ve Nora Antik Kenti (Viranşehir/Mokisos) (MS 6. yüzyıl) gezilebilir. Güzelyurt'ta bulunan Gaziemir Yeraltı Şehri (Doğu Roma Hristiyan şehri); Gülağaç'ta bulunan Güvercinkayasası (Orta Kalkolitik), Aşıklıhöyük, Musular Höyüğü (Neolitik) ve yeraltı şehirleri (Saratlı Kırkgöz, Aziz Mercurius, Çukurören, Gülpınar, Bekarlar) ile devam edilebilir. Son olarak da Ortaköy'deki Ozancık Yeraltı Şehri ve Ağaçören'deki Taşkale Ören Yeri gezilerek rota sonlandırılabilir.

İpek Yolu (Alışveriş) Rotası (İYR): Aksaray, tarihî İpek Yolu üzerinde olduğundan birçok hana ve kervansaraya sahiptir. İYR; Sultanhanı, Merkez, Gülağaç ve Güzelyurt ilçelerini kapsamaktadır ve üç günlüktür. Sultanhanı'ndan başlayarak Kılıçaraslan Hanı, Ağzıkara Han, Hacılar Hanı, Öresi Han ve Alay Han ziyaret edilebilir. Ardından aşağıda projelendirilmesi önerilen Gülağaç-Gülpınar koridorundaki outlet mağazacılık alanına ve son olarak Güzelyurt'taki hediyelik eşya mağazalarına gidilebilir.

Diğer Rotalar: Aksaray'da birden çok tematik rota oluşturulabilir. *Hristiyanlık Yerleşim Rotası* (kiliseler, katedraller, manastırlar, Ihlara Vadisi, Manastır Vadisi, Sofular Vadisi vb.); *Türk-İslam Yapıları Rotası* (Anadolu Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemlerine ait eserler); *Yerel Gastronomi Rotası* (Merkez, Güzelyurt ve Gülağaç ilçelerindeki restoranlar ve yukarıda projelendirilmesi beklenen Gelveri Lezzet ve Sağlık Külliyesi); *Sağlıklı Yaşam Rotası* (Güzelyurt, Ihlara, Ziga ve İlisu Kaplıcaları, Narlıgöl); *Yerlilerle Köy Yaşamı Rotası* (Merkez, Güzelyurt, Gülağaç, Ağaçören ve Ortaköy ilçelerindeki yaylalar); *Yerel Etkinlik Rotası* (Eskil, Sultanhanı, Merkez ve Güzelyurt ilçelerinde birbirine yakın tarihlerde festivaller, yarışmalar, gösteriler); *Vadiler Rotası* (Ihlara Vadisi, Manastır Vadisi, Sofular Vadisi); *Flora ve Fauna Rotası* (Tuz Gölü, Ihlara Vadisi, Malaklı Çiftlikleri, yaylalar) ve *Tarihî Taş Konaklar Rotası* (Merkez ve tüm ilçelerinde yaklaşık 30 konak) bunlara örnek olarak verilebilir.

11. Kent Peyzajını Düzenleme ve Rekreatif Alanları Artırma

Aksaray'ın kent peyzajı, yeterli estetiğe ve donanımına sahip değildir. Kentin birçok noktası, doğal doku ile uyumlu olmamakla beraber aydınlatmada kullanılan renk ve ışık uyumsuzluğu da göze çarpmaktadır. Kamera sistemlerinin eksikliği, yolların bozukluğu, çevre kirliliği, çöp tenekelerinin düzensizliği, yıkılmaya yüz tutmuş yapılar, otopark sorunları, iç içe girmiş yapılar, dar sokaklar, trafik ışıklarının düzensizliği, düzensiz trafik, harabeye dönmüş mahalle ve semtler vb. unsurlar, kent tasarımını ve güvenliğini zayıflatan hususlardan bazılarıdır. Ayrıca hem şehir merkezinde hem de diğer ilçelerin merkezlerinde yeşil alanlar oldukça azdır. Bu nedenle Aksaray'ın, Türkiye'nin en yeşil illeri kategorisinde son sıralarda olduğu bilinmektedir. Bunun için Aksaray il genelinde temalı rekreasyon alanları kurulabilir ve böylece ilin genelinde yeşil alanlar oluşturabilir. Kent merkezindeki

pazar alanlarının estetik ve hijyenik olarak yenilenmesi gerekmektedir. Şehir merkezinde yer alan Eski Sanayi Bölgesi tamamen kaldırılmalıdır ve yerine sosyal tesislerle beraber park-bahçe düzenlemeleri yapılmalıdır. Bu oluşturulan rekreatif alanlara spor aletlerinin, yürüyüş yollarının, dinlenme yerlerinin, sahaların yapılması gerekmektedir. Kentteki yapıların mimari tasarımı ise tarihî ve doğal yapısıyla uyumlu değildir. Kırsal alanlardaki turistik merkezlerde yönlendirme tabelalarının ve tuvaletlerin eksikliği veya düzensizliği dikkati çekmektedir. Ayrıca şehrin birçok yerinde henüz restorasyonu yapılamamış, birçok tarihî eser bulunmaktadır. Kamp-karavan parkı ise bulunmamaktadır. Dolayısıyla mevcut kent peyzajı ile ilgili sorunların giderilebilmesi için Aksaray'ın çok ciddi bir kentsel dönüşüme ihtiyacı bulunmaktadır. Kentin birçok noktası, henüz turizme kazandırılmamıştır. Bununla ilgili planlamaların yapılması gerekmektedir. Aksaray'da son yıllarda çocuk, bilim, spor ve gastronomi festivalleri yapılmaktadır. Ayrıca kentte, bir adet de oyuncak müzesi ve bilim merkezi bulunmaktadır. Ancak kentin rekreatif alanları yetersizdir. Kentte sinema, tiyatro, alışveriş merkezleri, hayvanat bahçesi, mesire alanları, sosyal, kültür ve spor tesisleri bakımından alt ve üst yapının güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu alanlarda düzenlemeler yapılırken yapıların dar bir alana sıkıştırılmamasına özen gösterilmelidir. Sosyal bir kent imajı oluşturulmalıdır.

12. Deneyimsel Turizm Uygulamalarını Artırma

Deneyimsel turizm, ziyaretçilerin yerel halk ile etkileşime girip yerel kültürel değerleri deneyimlemesine odaklıdır. Aksaray'da; ağız kopuzu, ahşap işçiliği, oyma sanatı, bez bebek, patik örücülüğü, halı dokuma, hasır dokuma, iğne oyama, sele sepet örme, semercilik ve yorgancılık gibi el sanatları yapılmaktadır. Bu sanatlara yönelik şehrin belirli bölgelerinde turist atölyeleri oluşturulabilir. Aksaray, geniş tarımsal arazilere sahiptir. Bu arazilerdeki tarımsal faaliyetler, deneyimsel turizm için önemli kaynaklardır. Turistlerin belirli aylarda tarımsal faaliyetlere katılmaları sağlanabilir. Ayrıca Aksaray'da birçok yayla ve köy bulunmaktadır. Bu yaylalarda ve köylerde turistler için özel mekânlar oluşturularak onlara bozkır kültürü yaşatılabilir. Hatta "Aksaray'ın Yerlileriyle Üç Gün" teması altında bir marka faaliyet yaratılabilir. Güzelyurt'taki aşçılık okulu tarafından, yerel gastronomik değerlere ilişkin turistlere eğitim verilebilir. Merkez ilçedeki yiyecek-içecek işletmelerinde turist deneyim atölyeleri kurularak turistlerin bu alanlarda gastronomik deneyim yaşamaları sağlanabilir. Aksaray Merkez ve diğer ilçelerinde bulunan Aksaray Evleri de deneyimsel turizm için değerlendirilebilir. Bu evler, sürdürülebilir turizm ölçütleri dikkate alınarak konsept otellere (köy evi) dönüştürülebilir. Bu evlerde, turistlerin Aksaray'ın yerel kültürel değerlerini deneyimlemeleri sağlanabilir. Halı dokuma sanatına yönelik Sultanhanı'nda Türk el sanatları deneyim atölyeleri oluşturulabilir. Ayrıca bu bölgede, "Türk Kültürü Çadırkent" adıyla bir alan oluşturulup Türk gelenek ve göreneklerine uygun faaliyetler yapılabilir. Nora Antik Kenti'nde, Roma şehir kültürünün canlandırılacağı bir etkinlik sahası kurulabilir. Son olarak Güzelyurt'ta çömlekçilik deneyim atölyeleri oluşturulabilir.

13. Nitelikli Hediyelik Eşya Envanterini Geliştirme

Şehirde, hediyelik eşya üretimi sorunu yaşanmaktadır. Bu sorunun çözümü ise hediyelik eşya envanteri ile ilgili etkili bir planlama yapılması ve uygulamaya dökülmesidir. Bunun için öncelikle, Aksaray'ı temsil eden tüm değerlerin listesi hazırlanmalıdır ve listeye göre hediyelik eşya tasarımları yapılmalıdır. Tasarımlar, yerel değerlerin motifleriyle zenginleştirilmelidir ve her yaş grubuna hitap etmelidir. Ayrıca bu tasarımlar tescillenmelidir. Aksaray'ın hediyelik eşya envanteri kategorilere ayrılabilir. Örneğin; tüketilebilen, saklanabilen ve karma hediyeler. Tüketilebilen hediyeler (Aksaray Kabak Çekirdeği, Ağaçoören Cevizi vb.); yiyecek-içecek ve günlük hayatta tüketilebilenlerdir. Saklanabilen hediyeler (Taşpınar Halısı, ağız kopuzu, sele sepeti, Aşıklıhöyük-Acemhöyük-Nora Antik Kenti-Hasan Dağı kutu şeklindeki maketleri vb.); süs ve kıymetli eşyalar gibi hatıra niteliğinde

olanlardır. Karma hediyeler ise içinde tüketilebilen hediyelerin bulunduğu saklanabilen eşyalardır (Sele sepetinin içinde Aksaray Kabak Çekirdeği, Taşkale Ören Yeri tasarımlı kutuda Ağaören Cevizi, Aşıklıhöyük ev maketi içinde karpuz kabuğu reçeli, Nora Antik Kenti küpü içinde kuruyemiş, Ihlara Vadisi maketi içinde bez bebek, Güzelyurt Çömleği içinde İncecek Tatlısı vb.). Ayrıca tekstil, plastik vb. eşyalara Aksaray silüetleri eklenebilir (Güzelyurt tişörtü, Sultanhanı cep telefonu kılıfı vb.).

Aksaray'da hediyelik eşya mağazalarının sayısı oldukça azdır. Ayrıca bu mağazalar ile ilgili yeterli tanıtım yapılmadığından, ziyaretçilerin bu mekânlara erişiminin güç olduğu görülmektedir. Bazı turistik mekânlarda ise yere serme yöntemiyle satışlar yapılmaktadır. Bunun yerine mimari tasarımlarıyla göz kamaştırıcı yapıların inşa edilmesi ve bu yapılarda canlı üretimin izlenebileceği alanların kurulması gerekmektedir. Bununla birlikte şehre gelen turistlere üretim deneyimleri yaşatılabilir ve ortaya çıkan ürünler turistlere satılabilir. Bu amaçla, Aksaray Zanaat Kooperatifi özellikle kurulmalıdır. Bu kooperatif, Aksaray'ın yerli halkına sosyalleşme sağlayabileceği gibi ekonomisine de katkıda bulunabilecektir. Dolayısıyla şehrin kültürel değerleri korunabilecek ve gelecek nesillere aktarılacaktır. Turizm işletmeleri de bu konuda katkı sağlayabilir. Her işletmede Aksaray'ın hediyelik eşyalarına yönelik bir stant alanı oluşturulabilir.

14. Ihlara Vadisi'nin Çekiciliğini ve Şehir Ekonomisine Katkısını Artırma

Ihlara Vadisi; 14 kilometre uzunluğunda ve 100-150 metre derinliğinde (382 basamaklı merdiveni), Güzelyurt sınırları içerisinde yer alan, doğal bir oluşumdur. Vadi, Özel Çevre Koruma Bölgesi dâhilindedir ve jeolojik, biyolojik, arkeolojik, etnografik ve tarımsal açıdan tarih, kültür ve doğa cennetidir. Ihlara Vadisi; Hasan Dağı'nın ve Erciyes Dağı'nın ortasında volkanizma ve Melendiz Nehri'nin aşındırması sonucu meydana gelmiş kanyon ve epijenik bir vadidir. Güllükaya, Künkyazısı, Çerkezbayırı, Karatoprak ve Dikmen gibi sivri tepelerle çevrilmiş bir yeraltı kalesi görünümündedir. Yer yer travertenlere ve peri bacalarına rastlamak da mümkündür. Flora (364 takson) açısından 43 adet endemik bitki türü (kaya bitkileri) ile zengin bir biyolojik çeşitliliğe sahiptir. Vadinin çevresi bozkır iken içi âdeta bir orman gibidir. Ayrıca yapılan araştırmalara göre vadide, kuş (35 çeşit), kunduz, kirpi, tilki ve gelincik çeşitlerine rastlamak mümkündür. Vadide, 105 adet kaya oyma (Kapadokya tipi) kilise bulunmaktadır. Ancak bunlardan çok azı ziyarete açıktır [Kokar, Pürenli Seki, Eğritaş, Ağaçalı (Pantanassa, Daniel), Ala, Sümbüllü, Kırk Dam Altı (H. Georgios), Direkli, Bahattin Samanlı, Yılanlı, Meryem Ana ve Karagedik]. Bu kiliseler, Hristiyanlığın kurumsallaşmaya başladığı dönemin aynası niteliğindedir. Vadide, 5 bin civarında kaya oyma evinin kurulduğu bilinmektedir. Ancak orijinal hâliyle günümüze ulaşanı, çok az sayıdadır. Ihlara, birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Ancak en parlak dönemi, Roma ve Bizans dönemleridir.

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünden alınan bilgiye göre Ihlara Vadisi, Türkiye'nin en çok ziyaret edilen ören yerleri arasındadır. Ihlara'nın; 2018 (501.158), 2019 (543.125), 2020 (188.780), 2021 (438.900) ve 2022 (594.939) yılları ziyaretçi verileri incelendiğinde, son beş yılda ziyaretçi sayısında başarılı olduğu söylenebilir. Ancak Ihlara, ziyaretçi sayısında başarılı olsa da şehrin ekonomisine katkısının oldukça düşük olduğu bilinmektedir. Ihlara'nın şehir ekonomisine katkısını artırabilmek için bazı hamlelerin yapılması gerekmektedir. Öncelikle Ihlara'nın alt ve üst yapısı; T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile koordineli bir şekilde, doğa dostu bir imar planı ile güçlendirilmelidir. Örneğin; vadinin tabanına inişi kolaylaştıracak, "herkes için turizm" anlayışına uygun, sürdürülebilir tasarımlar geliştirilmelidir. Ziyaretçilerin vadide daha fazla zaman geçirmelerini ve harcama yapabilmelerini sağlayabilecek üniteler (WC, hediyelik eşya mağazaları, seyir terası, yerel restoranlar, asansör vb.) oluşturulmalıdır.

Ayrıca Ihlara bölgesinde, tarihî ve doğal dokunun korunması şartıyla imara açık olan arazilerde Ihlara evi konseptli, butik konaklama işletmelerine (tema oteli) yönelik yatırım gereklidir. Belirsırma’da hâlihazırda bulunan yiyecek-içecek işletmelerinin hizmet kalitesinin ve çevre dostu uygulamalarının artırılması gerekmektedir.

Ihlara’da, trekking, bisiklet ve balon turu, atlı safari gibi etkinlikler yapılmaktadır. Ancak marka değeri yüksek, yeni faaliyetlere de ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin; Ihlara yakınlarında, Roma ve Bizans kültürünün canlandırılması için “Ihlara Antik Perde (Film) Festivali” düzenlenebilir. Ayrıca bu alanda, bölgenin tarihî ve doğal dokusuna uygun, temsili Ihlara evi, kilisesi vb. birimler oluşturulabilir. Roma ve Bizans kıyafetleri sergilenebilir veya fotoğraf çekimi için kullanılabilir. Örneğin; Hristiyanlığın önemli kilise babalarından ve mezhep kurucularından biri olan Aziz Gregorious’un makamı, kıyafetleri ve eşyaları kullanıma sunulabilir. Ayrıca Ihlara’nın tarihî sürecini ziyaretçilere yaşatabilmek için “Ihlara Yaşam Tüneli” oluşturulabilir. Bu tünel, Ihlara’nın tarihî-doğal dokusu ve olaylar zinciri temalarıyla tasarlanabilir. Böylece Antik Dönem’e yolculuk ile Ihlara’nın zihinlerdeki konumu farklılaştırılarak harcama kalemleri artırılabilir. Ihlara, henüz teknoloji ile buluşan bir merkez değildir. Bu husus da dikkate alınarak Ihlara’nın sanat ve mimari özelliklerinin tanıtıldığı bir seyir ofisi açılabilir. Dolayısıyla ziyaretçiler, Ihlara’nın tarihini ve yaşam döngüsünü dijital bir ekranda izleyebilir. İzleyenlere, “Artık Sen De Bir Ihlralısın” ifadesiyle bir belge ve rozet (Ihlara Rozeti) verilebilir. Bu, ziyaretçiler için unutamayacakları bir anı niteliğinde olacaktır. Son olarak Ihlara bölgesinde; küçük, orta ve yüksek kapasiteli, üstü açık elektrikli araçlar ile bölge panoramik turları gerçekleştirilmelidir. Bu turlara da “Ihlara Panoramik Turu (IPT)” ismi verilebilir. Bu turun güzergâhı, Belirsırma-Selime arası olabilir.

15. Açıklan Macera Rekreasyonlarında Marka Etkinlikler Yaratma

Aksaray, doğal bir peyzaja sahip olduğundan macera tutkunlarının ilgi odağı olan bir şehirdir. Aksaray’da; balon turu, bisiklet turu, atlı tur, trekking, kuş gözlemciliği, foto safari, dağcılık, yamaç paraşütü, kamping, kano ve tekne turu gibi birçok aktivite yapılabilmektedir. Bu aktivitelerin Türkiye’nin diğer bölgelerinde yapılanlardan farklı ve etki gücünün yüksek olması, Aksaray’a ayrı bir kimlik kazandıracaktır. Bunun için mevcut aktivitelerin markalaştırılmasının yanı sıra yeni marka aktivitelerin de oluşturulması gerekmektedir.

Mevcut aktivitelerin markalaştırılmasında, “Aktivite-Bölge Uyumlaştırılması ve Destekleyici Ürünle Güçlendirme” yöntemi tercih edilebilir. Ihlara Balonu, Güzelyurt Bisikleti, Melendiz Kanyonu, Sarıyahşi Teknesi, Güzelyurt Atları, Eski Kuşları, Hasan Dağı Parkuru, Selime Yürüyüşü, Hasan Dağı Paraşütü, Aksaray Kampı örnek verilebilir. Ayrıca bölge aktivite gruplarının temaları da belirlenebilir. Örneğin, Tuz Gölü için “Beyaz İncinin Kanatlarıyla Büyülen”; Hasan Dağı için “Enerjini Zirveye Taşı”; Güzelyurt için “Ayağını Yerden Kesen Macera”; Ağaçören ve Sarıyahşi için “Suyun Nefesini Hisset” şeklinde temalar geliştirilebilir. Hasan Dağı’nda gün batımı ve gün doğumu izleme noktaları ve uygun olan bir noktaya teleferik oluşturulabilir. Ayrıca kaykay için gerekli alt yapı kurulmalıdır. Tuz Gölü’nde maraton organizasyonları, çadır/glamping konaklama tesisleri kurulabilir. Ayrıca Malaklı köpek çiftliklerinin ziyarete açılması ve ziyaretçilere çiftlik içinde hizmet ünitelerinin ve hizmet kalemlerinin oluşturulması gerekir. Sarıyahşi’deki Hirfanlı Barajı’nda tekne turu yapılmaktadır. Ancak henüz markalaşmış bir etkinlik değildir. Bu etkinliğin markalaşması için turun içeriğinin yenilenmesi gerekmektedir. Bu tura, Türk halk oyunları veya yöreye ait ezgileri içeren, canlı performanslar eklenebilir. Aksaray’ın kendine has halk oyunları (Dam Başında Hereni, Çil Keklik, Dört Ayak, Sinsin), kıyafetleri ve müzikleri bulunmaktadır. Dolayısıyla her bir tura Aksaray’ın halk oyunlarının isimleri verilebilir. Örneğin, “Çil Keklik Turu”. Mevcut aktivitelerle ürün desteği ise farklı açılardan değerlendirilebilir. Örneğin, her aktiviteye “Fiziksel Sağlık” ve “Ruh

Sağlığı” uygulamaları eklenebilir. Fiziksel sağlık için egzersizler, sağlıklı beslenme ve ruh sağlığı için meditasyon ve terapi içerikli modüller oluşturulabilir. Bu konuda “Aksaray’ın Maceralarıyla Yenilen” teması geliştirilebilir.

Aksaray’ın tarihî ve doğal dokusundan birçok marka etkinlik yaratılabilir. Örneğin, Sultanhanı, Türk sporları (cirit, okçuluk vb.) için uygun bir bölgedir. “Sultanhanı Obası” ismiyle bir alan belirlenebilir ve bu alanda Türk sporları yapılabilir. Hatta bu alanda, Türk sporları eğitim sahası da kurulabilir. Bu aktiviteler için “Türk Sporuyla Gelen Sağlık” teması oluşturulabilir. Ayrıca Sultanhanı, Kılıçaraslan Hanı, Ağzıkarahan, Öresi Han ve Alayhan kervan yolu kurulabilir. Anadolu Selçuklu Dönemi’nin kültürel dinamikleri (atlar, kıyafetler, eşyalar vb.) bu aktivitelerde kullanılabilir. Kervansarayların arasına çadırlar konulabilir. Yolculuk esnasında, bu çadırlarda ziyaretçilere Aksaray’ın yerel mutfağından hizmetler sunulabilir ve kadim Türk müzikleri eşliğinde eğlence programları (Türk gecesi vb.) düzenlenebilir. Ayrıca bu çadırlarda kamp faaliyetleri de yapılabilir. Her kervansarayın içinde, Selçuklu kıyafetlerini giyen görevliler istihdam edilebilir. Bu yolculukta dönemin gerçek olayları canlandırılabilir, tiyatrolar yapılabilir, şenlikler düzenlenebilir. Böylece ziyaretçilere unutulmaz kültür deneyimleri yaşatılabilir. Bu aktiviteye, “Kapadokya’da Selçuklu Kervanı” ismi verilebilir. Tema ise “Sultanlar Kervanına Sen de Katıl” şeklinde belirlenebilir. Bu faaliyetlerin tasarımında sürdürülebilirlik ilkeleri önemle dikkate alınmalıdır.

Aksaray’da henüz hiçbir faaliyetin yapılmadığı turistik merkezler bulunmaktadır. Mamasun Barajı üzerindeki Güvercinkayası, Bakı Gölü, Gülpınar Kayı Gölü, Narlıgöl (Gülağaç); Balcı Ormanı ve Göleti (Ortaköy) ve Camili Göleti (Ağaçören) bu merkezlere örnek verilebilir. Bu merkezlerden alt yapısı uygun olanlarda jetski veya diğer su sporları yapılabilir. Ayrıca bu merkezlerin kıyılarında golf ve tenis sahaları kurulabilir. Ayrıca Güzelyurt ve Merkez ilçe arasındaki uygun güzergâhlarda ATV ile safari turları yapılabilir. Son olarak Aksaray’ın belirli bölgelerinde, elektrikli araçlar ile 10 kilometreyi aşmayacak şekilde panoramik turların yapılması gerekmektedir (Ihlara-Selime, Güzelyurt-Manastır Vadisi-Kızıl Kilise, şehir merkezinde tarihî yapılar arasında vb.).

16. Gülağaç-Gülpınar Koridorunda (GGK) Planlı Turizm Bölgesi Yaratma

GGK, Aksaray’ın yeni turizm bölgesi olmaya aday bir bölgedir. Gülpınar, Gülağaç ilçesinin bir beldesidir. Gülağaç ve Gülpınar merkezleri arasındaki mesafe ise 6,3 kilometredir. GGK ise Bakı Gölü’nün ve Gülpınar Kayı Gölü’nün çevresini kapsamaktadır. GGK’nin seçilmesinin nedenleri şu şekilde sıralanabilir: Geniş yüz ölçümüne, çeşitli ulaşım imkânlarına (Nevşehir Kapadokya Havalimanı’na, otobana vb. yakınlığı), coğrafi olanaklara, yeşil alanlara, su bakımından zenginliğe sahip olması ve sit alanları gibi özel çevre korumalı bölgelere dâhil olmamasıdır (tarihî ve doğal alanların korunması açısından). Ayrıca Gülpınar Belediyesinin bu bölgede hâlihazırda yaklaşık olarak 800 dönümlük turizm amaçlı imar planı bulunmaktadır. GGK; Narlıgöl Krater ve Jeotermal Alanı’na 15, Güzelyurt’a 18, Ihlara Vadisi’ne 21, Aksaray merkeze 33 ve Hasan Dağı’na 41 kilometre mesafededir. GGK hem Nevşehir hem de Niğde ile sınırı olan bir bölgedir. GGK; yaklaşık olarak Derinkuyu’ya 38, Kaymaklı’ya 47, Nevşehir Merkez’e 49, Nevşehir Kapadokya Havalimanı’na 52, Mazı’ya 53, Uçhisar’a 58, Göreme’ye 62 ve Ürgüp’e 70 kilometre uzaklıktadır. Ayrıca GGK ile Niğde sınırı arasında 14 ve Niğde Merkez arasında 70 kilometre uzaklık bulunmaktadır. Gülağaç’ta, Anadolu’nun kaya kent modelinin öncüsü olarak bilinen ve Kalkolitik Dönem’in izlerini taşıyan, 7 bin yıllık geçmişi ile Güvercinkayası; dünyanın ilk beyin ameliyatının yapıldığı ve Neolitik yerleşimlerden biri olan Aşıklıhöyük; kendine has mimari özellikleriyle göz kamaştıran Demirci Evleri ve sodyum, bikarbonat ve kalsiyum değeri oldukça yüksek termal merkez Narlıgöl Krater Gölü ve Jeotermal Alanı bulunmaktadır. Buna ek olarak Bakı Gölü ve Gülpınar Kayı Gölü,

Gülağaç'ın önemli mesire alanlarıdır. Ayrıca Saratlı Kırkgöz, Aziz Mercurius, Çukurören, Gülpınar ve Bekarlar yeraltı şehirleri, Gülağaç'ın diğer önemli değerleridir.

GGK, öncelikle bölgenin tarihî ve doğal dokusu korunarak tematik mimari ile tasarlanmış konaklama tesisleri (butik, iki katlı, üzeri teras) ile zenginleştirilmelidir. Bu tesislerin isimlerinde özellikle “Kapadokya” kelimesinin (Kapadokya Aksaray, Kapadokya Saray vb.) yer alması gerekmektedir. Oteller, misafirlerine elektrikli araç, havalimanı servisi vb. hizmetleri vermelidir. Ayrıca bu bölge, uluslararası fuar ve kongre merkezi olabilir. Özellikle bölgede, “Aksaray Mega Turizm Etkinlikleri Platformu-Aksaray Mega Tourism Events Platform (AMETEP)” adıyla bir alan oluşturulabilir. Bu alan, Aksaray'ın yerel kültürel ve doğal değerleriyle uyumlu bir mimari ile tasarlanabilir. Bu alanda, “Turizm Etkinlikleri Kapadokya-Tourism Events Cappadocia (TEC)” adında uluslararası bir kongre ve fuar etkinliği düzenlenebilir ve marka etkinliğe dönüştürülebilir. Bölgede, “Turizm Danışma Ofisi” açılarak Kapadokya havzasına turistlerin rahatlıkla erişebilmeleri sağlanmalıdır. Bu ofiste, turistlerin Aksaray hakkındaki bilgiye hızlı erişebilmeleri için Bilgi Kioskları bulundurulmalıdır. Ayrıca bu ofiste, turist rehberleri için bir mekân oluşturulmalı ve turist rehberi ihtiyacı bu ofis üzerinden karşılanmalıdır. Böylece Türkiye’de ilk defa bir bölgede turist rehberlerinin buluşma noktası oluşturulacaktır. Daha nitelikli rehberlik hizmetleri için Gülpınar Belediyesi Turizm Şube Müdürlüğü bünyesinde turist rehberleri istihdam edilebilir. GGK, termal tesislere ve diğer merkezlere yakın olduğundan ziyaretçilerin bu tesislere yönlendirebilmesini kolaylaştıracaktır. Bu özelliği ile GGK, âdeta Aksaray'ın ve Kapadokya bölgesinin turizm üssü niteliğinde olabilecektir. Bu kapsamda GGK’de kurulacak Danışma Ofisi’nde, Aksaray’ı etkili tanıtmaya faaliyetleri yapılabilir. Örneğin, ofis içerisinde sinema salonu tasarımında bir oda oluşturulup, bu odada Aksaray'ın tanıtım filmleri ziyaretçilere izlettirilebilir. Bu tanıtım faaliyetlerinde, turist rehberleri de görev üstlenebilir. GGK’de seyahat acenteleri, yiyecek-içecek ve hediyelik eşya işletmeleri de bulunmalıdır. GGK, Kapadokya bölgesinin Aksaray’a açılan kapısı niteliğinde bir bölge olacaktır. Dolayısıyla bu bölgenin stratejik planlarla aktif hâle gelebilmesi sağlanmalı ve Aksaray turizmüne katkıları kamuoyu ile paylaşılmalıdır. Böylece Aksaray halkının turizme ilgisi artacak ve bölge ekonomisi güçlenecektir.

17. Derinkuyu-Ihlara Hattı Outlet Mağazacılık Merkezi (OMM) Oluşturma

Derinkuyu-Ihlara arasındaki mesafe yaklaşık olarak 55 kilometredir. OMM; Aksaray (Ihlara) ve Nevşehir (Derinkuyu) illerinin, dolayısıyla Kapadokya'nın güçler birliği merkezi olabilir. Aksaray'ın ve Nevşehir'in tarihî ve doğal zenginlikleri incelendiğinde, bu zenginliklerin birbiriyle sıkı bağları olduğu görülmektedir. Dolayısıyla OMM, bu coğrafyanın bütünlüğünü ve bütünlüğün sunacağı verimli çıktılarının elde edilmesini sağlayacaktır. Aksaray, özellikle tekstil alanındaki yatırımlar ile son yıllarda önemli bir mesafe kat etmektedir. Birçok tekstil markasının Aksaray'a yönelik yatırım girişiminde buldukları bilinmektedir. Bunun temel nedeni ise bölgenin coğrafi ve turistik imkânlarının geniş olmasıdır. Aksaray, Türkiye'nin en büyük tekstil devlerinin üssü hâline gelmektedir. Ayrıca Colin's, Lacoste, LC Waikiki gibi tekstil markalarının en büyük fabrikaları Aksaray'da bulunmaktadır. OMM'de daha pek çok firmanın tekstil outlet mağazaları, Kapadokya'ya gelen turistleri çekebilecektir. LC Waikiki, Colin's, Dolce & Gabbana, U.S. Polo, Mavi, D'S Damat, DeFacto, Sarar, Desa, Koton, Kıgılı, Little Big, Hatemoğlu, Penti gibi tekstil markalarının fabrika satış mağazaları bölgenin tercih edilebilirliğini artıracaktır. Aksaray'da, turist başına düşen harcama miktarı oldukça düşüktür. Ancak OMM, ucuz tekstil ve alışveriş imkânı yaratarak Aksaray'ın cazibesini daha da artıracak, dolayısıyla turistlerin Aksaray'da daha fazla zaman geçirmelerini ve harcama yapmalarını sağlayabilecektir.

OMM'nin daha aktif ve marka olabilmesi için bu bölgede tekstil ile ilgili birçok faaliyet yapılabilir. Örneğin, “Kapadokya Tekstil Fuarı” düzenlenebilir. Bu fuarda, Anadolu Selçuklu kıyafet defileleri, marka tanıtımları, gösteriler vb. etkinlikler yapılabilir. Dolayısıyla bu uygulama vasıtasıyla Türk kültürünün ve Aksaray'ın yerel değerlerinin tanıtımı yapılabilir. OMM'nin daha etkin olabilmesi için ulusal ve uluslararası boyutta tanıtımlarının yapılması gerekmektedir. Özellikle sosyal medya etkili kullanılmalıdır. OMM'nin özellikle Nisan-Aralık ayları arasında daha aktif olması beklenmektedir. Dolayısıyla söz konusu mağazaların, kışlık ve yazlık sezon ürünlerine yönelik kampanyaları da etkili olacaktır. Örneğin, harcamada belirli bir miktarı aşan turistlere Kapadokya ve Aksaray'daki turistik faaliyetlere indirimli katılım fırsatı verilebilir. Ayrıca bu mağazalarda Kapadokya, Aksaray ve Nevşehir değerleri tasarımlı tekstil ürünleri satışa sunulabilir. Bunun için her mağazada “Kapadokya” adında bir bölüm oluşturularak Kapadokya tasarımlı ürünler sunulabilir. OMM'nin bir diğer çıktısı da istihdam ve ekonomi alanlarında bölgeye önemli katkı sunmasıdır. OMM'de ortalama 1000 kişilik bir istihdam yaratılacağı tahmin edilmektedir.

OMM'de ayrıca “Aksaray Tekstil Müzesi” kurulabilir. Bunun yanı sıra yiyecek-içecek ve eğlence işletmeleri ile Kapadokya'nın önemli yaşam alanlarından biri hâline gelebilecektir. Ana ve destekleyici faaliyetler hesaba katıldığında, OMM'nin Kapadokya turizminin gelişimine, dolayısıyla bölgenin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimine son derece önemli katkıları olacağı düşünülmektedir. OMM'nin temel mantığı, tekstil endüstrisi vasıtasıyla şehrin ziyaretçi sayısını ve turizm gelirlerini artırmak ve markalaşmasını hızlandırmaktır.

18. Aşıklıhöyük'ü Bir Arkeopark Hâline Getirme ve Etkili Tanıtım Yapma

Aksaray; sahip olduğu arkeolojik değerleriyle arkeoturizmin önemli merkezlerinden biri hâline gelebilir. Özellikle Aşıklıhöyük'ün ve diğer arkeolojik alanların tarihî özellikleri bağlamında Aksaray, “Kapadokya'nın Özsözü” niteliğinde bir şehirdir. Aksaray hem Kapadokya hem Anadolu hem de dünyada köklü bir tarihe sahiptir. Bu tarihin mirası olarak Aksaray'da höyük, antik kent ve yer altı şehri gibi birçok ören yeri ve arkeolojik alan bulunmaktadır: Acemhöyük, Aşıklıhöyük, İncesu Höyüğü, Ulukışla Höyük, Aratol Höyük, Başkilk Höyük, Araptepesi Höyük, Yassı Höyük, Malır Höyük Nekropol Alanı, Rumdüğün Örenyeri, Taşkale Örenyeri, Kepez Örenyeri, Kaletepe Örenyeri, Höyüktepe Tümülüsü, Hitit Hieroglif Anıtı, Kaya Kent (Güvercinkayası), Musular Kenti, Nora Antik Kenti (Viranşehir/Mokisos) ve yeraltı şehirleri (Gaziemir, Saratlı Kırkgöz, Aziz Mercurius, Çukurören, Gülpınar, Bekarlar).

Ancak ziyarete açık/açılacak ve önemli özelliklere sahip olan arkeolojik alanlar şunlardır: Acemhöyük (Tunç Çağı), Nora (Bizans, MS 6. yüzyıl), Gaziemir Yeraltı Şehri (yeraltı kervansarayının öncüsü, Doğu Roma Hristiyan şehri), Bekarlar Yeraltı Şehri (Roma-Bizans), Gülpınar Yeraltı Şehri (Roma-Bizans), Çukurören Yeraltı Şehri (Roma-Bizans), Ozancık Yeraltı Şehri (Roma-Bizans), Aziz Mercurius Yeraltı Şehri (Doğu Roma Hristiyan şehri), Saratlı Kırkgöz Yeraltı Şehri (Doğu Roma Hristiyan Şehri), Güvercinkayası (kaya kent öncüsü, Orta Kalkolitik), Musular Ören Yeri (Neolitik Çağ) ve Aşıklıhöyük (ilk beyin ameliyatı, Neolitik Çağ). Dolayısıyla yaklaşık olarak 205 kilometre uzunluğunda olan Aksaray'ın arkeoturizm rotası (AAR), Aksaray Müzesi dâhil 13 merkezden oluşabilir. Acemhöyük'ten başlayan AAR'nin son durağı, Aşıklıhöyük'tür. Aşıklıhöyük, Akeramik Neolitik Çağ'ın en eski, ilk köy yerleşimlerinden biridir. Dolayısıyla Aksaray'ın en eski yerleşim birimi olduğundan, burada yaşayan halk “ilk Aksaraylılar” olarak anılmaktadır. Bu sebeple Aşıklıhöyük, arkeopark statüsüne sahip olacaktır. Bunun için öncelikle sürdürülebilirlik ilkeleri dikkate alınarak Aşıklıhöyük'ün bulunduğu bölgede, otopark ve diğer peyzaj düzenlemelerinin yapılması gerekmektedir. Ayrıca Aşıklıhöyük tasarımlı hediyelik eşyalar üretilebilir ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2025 veya 2026 yılı “Aşıklıhöyük

Yılı” olarak belirlenebilir. Bu tematik yıl içerisinde ise Aşıklıhöyük’e yönelik etkili tanıtım faaliyetleri yapılabilir. Ayrıca Aşıklıhöyük etkinlikleri düzenlenebilir.

19. Güzelyurt’u Yeni Bir Marka Destinasyon Olarak Konumlama

Güzelyurt; Aksaray’ın dinî, sosyal, kültürel ve doğal kaynakları bakımından en geniş kültür ve doğa envanterine sahip bir destinasyonudur. Ihlara, Selime, Belısırma ve Yaprakhisar gibi önemli merkezler Güzelyurt’ta bulunmaktadır. Güzelyurt’un yaşam öyküsü, Paleolitik Çağ’a kadar uzanmaktadır. Hititler, Persler, Kapadokya Krallığı, Yunanlılar, Romalılar, Bizanslılar ve Türklere (Selçuklu, Osmanlı) ev sahipliği yapan Güzelyurt, zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Güzelyurtlu ve Güzelyurt’ta ilk manastır yaşamını başlatan Aziz Gregorius, Ortodoks mezhebinin kurucularından biridir. Hristiyanlığın kurumsallaştığı ve Anadolu’da yayılmaya başladığı Güzelyurt; kiliseleriyle, katedralleriyle, manastırlarıyla ve yeraltı şehirleriyle Hristiyanlık için oldukça önemli bir merkezdir. Aksaray’da bulunan kiliselerin büyük çoğunluğu Güzelyurt’tadır. Türk hâkimiyeti döneminde ise Anadolu Selçuklu Devleti tarafından Güzelyurt’ta yaşayan Rumların bölgeyi terk etmemelerini sağlamak için bazı imtiyazlar tanınmış ve sonucunda Hristiyanlar ve Müslümanlar birlikte yaşamıştır. Daha önce “Karbala” olarak anılan Güzelyurt’un ismi, bu dönemde “Gelveri” şeklinde değiştirilmiş ve 1965’e kadar kullanılmıştır. Güzelyurt’ta, Rumlar Dönemi olarak bilinen bu dönemden kalma, yaklaşık 122 adet Gelveri Evleri/Konakları bulunmaktadır. Osmanlı zamanında ise Rumlar, Büyük Mübadele sonucunda Güzelyurt’u terk ederek Yunanistan’a göç etmişlerdir. Bu olaya bağlı olarak Güzelyurt’ta her yıl “Türk-Yunan Dostluk Festivali” düzenlenmektedir. Doğal güzellikler bakımından ise Ihlara Vadisi, peri bacaları ve pek çok doğal kaynak Güzelyurt sınırlarında bulunmaktadır. Ayrıca Aksaray’da en çok etkinliğin (sıcak hava balon uçuşu, atlı tur, bisiklet turu, foto safari, trekking vb.) düzenlendiği yer Güzelyurt’tur.

Yukarıdaki bilgilerden anlaşıldığı üzere Güzelyurt, Aksaray’ın marka destinasyonu olmaya oldukça elverişli bir merkezdir. Güzelyurt’un marka destinasyon hâline gelebilmesi için öncelikle sürdürülebilirlik ölçütlerine uygun, tarihî ve doğal dokuya uyumlu peyzaj düzenlemesinin ve tesisleştirilmesinin yapılması gerekmektedir. Ardından Güzelyurt’un öz değerlerinin markalaştırılması gerekmektedir. Bu bölgede, özellikle Hristiyanlık ile ilgili değerlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Buna göre Güzelyurt’un marka kimliği oluşturulurken inanç turizmi değerlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Bu değerler ise Güzelyurt’un tanıtım faaliyetlerinin merkezinde olmalıdır. Ayrıca bölgede, Hristiyanlık alanında uzman turist rehberlerinin istihdam edilmesi sağlanmalıdır. Bölgede anıtsal yapılar da oluşturulabilir. Örneğin, Aziz Gregorius gibi bölgenin ünlü isimlerinin heykelleri yapılabilir. Ayrıca Güzelyurt merkezde, “Aziz Gregorius Müzesi” kurulabilir. Diğer bir açıdan Gelveri Evleri, Güzelyurt için önemli bir marka faktörüdür. Kendine has mimari özellikleriyle öne çıkan bu evler, Güzelyurt’un marka simgelerinden biri hâline getirilmelidir. Bu evler; butik otel, restoran ve müze gibi farklı açılardan değerlendirilebilir. Bölgenin tüm değerlerinin markalaştırılması için hediyelik eşya, uluslararası etkinlikler gibi farklı bakış açıları geliştirilebilir. Güzelyurt’un, kültürel dinamikleriyle düşünüldüğünde “Kültür ve İnanç Vadisi” teması ile nitelendirilmesinin uygun olduğu değerlendirilmektedir. Güzelyurt’un diğer önemli özelliği ise yukarıda gastronomi marka kentinin oluşturulması bölümünde anlatıldığı gibi gastronomi şehrine aday bir destinasyon olmasıdır. Tüm bunlara ilave olarak sahip olduğu turistik ve gastronomik değerler ile “cittaslow” felsefesine uygun ilerletilecek stratejilerle Güzelyurt’un marka destinasyon hâline gelmesi sağlanabilir.

20. Etkili Bir Turizm Yönetimi Oluşturma ve Tanıtımda Bütünleşik Yaklaşımı Benimseme

2018 yılında hazırlanan Türkiye Turizm Ana Planı'nda, ulusal tanıtım ve pazarlamada markalaşmayı sağlamanın yanı sıra destinasyon özelinde tanıtım ve pazarlama faaliyetlerini yürütecek yapıların oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak ortaya konan ulusal hedeflere uygun biçimde potansiyel ulusal turizm olanaklarını belirleyerek, ulusal çapta tanıtım ve pazarlama etkinliklerini yerine getirmek için 2019 yılında Türkiye Turizm ve Geliştirme Ajansı (TGA) faaliyete geçmiştir. 2021 yılı itibarıyla da T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü ve Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) eş güdümünde, ulusal ve uluslararası alanda destinasyonların daha etkin tanıtımını destekleyecek İl Tanıtım ve Geliştirme Programı başlatılmış, ve bu kapsamda iller bazında İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları (İTGK) oluşturulmuştur. Böylece kurulan İTGK'ların ulusal eylem planı çerçevesinde ortaya konan ilkeler ve yaklaşım doğrultusunda, ilin turizm tanıtım ve geliştirme etkinliklerini belirlemesi ve bunları koordine etmesi, bir anlamda il sınırlarını kapsayan Destinasyon Yönetim Örgütü olarak çalışması beklenmektedir.

Destinasyon Yönetim Örgütlerinin (DYO) temel fonksiyonu, destinasyonun özellikle tanıtım ve geliştirme politikalarını belirlemek ve bu politikaları yerel paydaşlarla koordine ederek yürütmektir. Valiliklerinin ve özellikle Valilik altında İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinin öncülüğünde oluşturulan İTGK'ların, DYÖ'lerin uluslararası yapılanmasına uygun şekilde, geniş bir paydaş katılımıyla yönetilmesi gerekmektedir. Bu paydaşlar; destinasyondaki yerel yönetimler, turizm işletmeleri (seyahat acenteleri, konaklama, gastronomi ve rekreasyon işletmeleri vb.) ticari birlikler, meslek odaları, Bölgesel Kalkınma Ajansı ve uluslararası projelerde rol alabilecek sivil toplum örgütleri, kongre ve bilimsel etkinliklerde rol alan üniversiteler, spor kulüpleri vb. gibi ilde farklı faaliyet alanlarında etkinlikler yürüten yapılar olabilmektedir.

Aksaray İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu, tanıtımda DYÖ sorumluluğu ile hareket ederek, Turizm Ana Planı'na uygun ve TGA tarafından ulusal hedeflere uyumlu biçimde ortaya konan *Aksaray Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*'ndaki başlıkları yerine getirme ve ilin etkili tanıtımını yapma görevini üstlenmektedir. İl bazında birçok kurum ve kuruluş, bir taraftan bağımsız biçimde kendi tanıtımlarını yaparken, diğer taraftan da ilin tanıtımına da önemli destek verebilmektedir. Bu noktada bir destinasyonun tanıtımında rol alan ulusal ve özellikle uluslararası ilişkilerde güçlü ağlara sahip paydaşların eş güdüm içinde hareket edebilmeleri önem arz etmektedir. Bu kapsamda Kurul, il tanıtımında rol alabilecek, ilde ticaret, eğitim, çevre, bilim, spor, sağlık, kültür ve sanat gibi farklı alanlarda etkinlik yürüten sivil toplum örgütlerinin, yerel yönetimin, akademinin, turizm işletmelerinin, il idari birimlerinin ve spor kulüpleri gibi kendi faaliyet alanında ulusal ve uluslararası temasları olan ve tanıtımda rol alabilen paydaşların tanıtım çabalarını bütünleşik bir plan dahilinde ele almalıdır. Kurul, her bir paydaşın il tanıtımında etkili rol alabileceği alanları belirlemeli, etki alanları içinde sorumluluklarını paylaşmalı ve bu sayede her bir paydaşın tanıtımdaki rollerinin belirlenen ortak hedef doğrultusunda şekillenmesini sağlayarak bütüncül bir politika benimsemelidir.

DYÖ sorumluluğunda hareket eden Kurul, ildeki turizm potansiyelini ve mevcut kaynakları düşünerek ortaya koyduğu markalaşma hedefi yolunda, destinasyonun tanıtım sloganı, imajı ve marka konumu hedefini, farklı paydaşların eş güdümlü çabaları ile ortak hedefe yöneltmeli ve bu sayede daha hızlı ve etkili sonuç almayı sağlamalıdır.

İsmet İnönü Bulvarı No: 32
06100 Emek, Ankara

Esentepe Mahallesi Büyükdere Cad.
No: 127 Astoria AVM B Blok Kat: 4
34394 Şişli, İstanbul